ШОНАНИ ГУЛГА, ГУЛНИ ҚЎСАККА АЙЛАНТИРАЙЛИК

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 120 (4326). | 16 июнь, 1971 йил, ЧОРШАНБА. | Баҳоси 2 тийин.

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИГА УТКАЗИЛГАН САЙЛОВЛАРНИНГ ЯКУНЛАРИ ТУҒРИСИДА ОБЛАСТЬ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ АХБОРОТИ

1971 йилнинг 13 июнида, якшанба куни меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Советига сайловлар бўлиб ўтди. Область сайлов комиссияси 365 та округ сайлов комиссиясининг ҳаммасидан сайлов натижалари тўғрисидаги тўла маълумотларни олди ва қуйидагиларни таъкидлайди: Тошкент область Советига депутатларни сайлаш жуда катта сиёсий кўтаринкилик руҳида, сайловчиларнинг юксак активлиги ва уюшқоқлиги вазиятида ўтди.

Овоз бериш ҳамма жойда маҳаллий вақт билан эрталаб соат 6 да бошланди ва тунги соат 22 да тугалланди. Овоз беришда барча сайлов округларидаги сайловчиларнинг 99,99 проценти иштирок этди.

Барча сайлов округларидаги сайловлар натижасида коммунистлар билан партиясизлар блокининг номзодларини ёқлаб сайловда иштирок этган сайловчиларнинг 99,99 проценти овоз берди. Сайловда иштирок этган сайловчиларнинг 0,13 проценти номзодларга қарши овоз берди.

«Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари область, район, шаҳар, посёлка, қишлоқ ва овул Советларига сайловлар тўғрисидаги Низом»нинг 100-моддасига биноан ҳақиқий эмас деб топилган бюллетень йўқ.

Область сайлов комиссияси ҳар бир сайлов округи бўйича олинган материалларни кўриб чиқиб, «Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари, область, район, шаҳар, посёлка, қишлоқ ва овул Советларига сайловлар тўғрисидаги Низом»нинг 29-моддасига мувофиқ, барча сайлов округлари бўйича Тошкент область Советига сайланган 365 депутатни рўйхатга олди.

Сайланган ҳамма депутатлар коммунистлар билан партиясизлар блокининг номзодларидир.

Депутатлар орасида 46 процент ёки 168 хотин-қиз, 41,6 процент ёки 152 партиясиз, 25,8 процент ёки 94 ишчи, 26,3 процент ёки 96 колхозчи бор.

Область Советига сайланган депутатларнинг 58,9 проценти илгариги чақириқда депутат бўлмаган.

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Советига сайланган депутатлар рўйхати газетанинг навбатдаги сонида босилади.

ОБЛАСТЬ САЙЛОВ КОМИССИЯСИ.
14 июнь, 1971 йил.

Асқар МАҚСУДОВ «Подъёмник» заводининг пешқадам ишчиларидан биридир. Бешйиллик зарбдори смена топшириқларини доимо бир ярим, икки баравар қилиб адо этмоқда.

— Бешйиллик план топшириғини уч ярим йилда бажаришга қарор қилдим,— дейди илғор ишчи.

Суратда: ўртоқ А. Мақсудов иш устида.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

ЕМ-ХАШАКНИ КЎПРОҚ ЕТИШТИРАЙЛИК

Ем-хашак тайёрлаш учун қизғин кунлар бошланди. Бу иш қанчалик муваффақиятли ўтказилса, чорва қишловининг яхши ўтиши, гўшт, сут, тухум, жун етиштиришни кўпайтириш учун пухта замин тайёрланган бўлади.

Бу йил баҳорда ёғингарчилик кам тушгани учун табиий ўтлардан кўплаб ем-хашак жамғариш имконияти бўлмади. Шунинг учун ҳам ем-хашак тайёрлашда ҳар бир гектар яйловдан, табиий ўтлоқлардан фойдаланиш керак. Шунингдек, суғориладиган ерлар ҳисобига ем-хашакни кўпайтириш йўли билан ҳам ем-хашак танқислигига барҳам бериш тўғрисида ғамхўрлик қилиш зарур.

Ем-хашак тайёрлашнинг муҳим резервларидан бири бедадир.

Қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари бу йил ҳар гектар ердан кам деганда 100 центнердан беда хашаги етиштириш мажбуриятини олдилар. Лекин бу чегара эмас. Ахир бизда шундай хўжаликлар борки, улар ҳар гектар ердан 120—150 центнерга етказиб беда ҳосили олмоқдалар.

Шундай юқори кўрсаткичга эришиш учун беда ўримини сусайтирмаслик, далаларни ўриб олинган бедалардан тезда тозалаш, бедаси ўриб олинган майдонларни дарҳол суғоришга киришиш, зарур. Ҳозир беданинг иккинчи ўрими бормоқда. Ҳарбир хўжаликда мавжуд ўрим механизмларини кун бўйи унумли ишлаши учун зарур тадбирлар кўрилсин. Ўриб олинган ўтларни йиғиштириб олишга мумкин қадар кўпроқ кишиларни, техника, транспорт воситаларини жалб этайлик. Ана шундай қилсак, карталарни икки-уч кун ичида бўшатиш мумкин бўлади. Ўтларни тез ва ўз вақтида ўриб олишни ташкил этиш бир йилда кам деганда бедани беш-олти марта тўла ўриб олиш имкониятини беради.

Бу йил областдаги деярли барча колхоз ва совхозларда бедадан қимматбаҳо тўйимли озуқа-сенаж тайёрланмоқда. Беда сенаж қилинса, ундаги барча озуқа элементлари тўла сақланади. Бунинг устига бу иш унчалик кўп меҳнат талаб қилмайди. Далани тезроқ бўшатиш имконияти туғилади. Буларнинг ҳаммаси шуни кўрсатадики, сенаж тайёрлашни янада кенг кўламда авж олдириш керак.

Ширали ем-хашак тайёрлаш тўғрисида ғамхўрлик қилар эканмиз, бу билан энг биринчи навбатда сут етиштиришни кўпайтириш учун замин яратган бўламиз. Далаларда маккажўхори, хашаки лавлаги, судан ўтидан мўл ҳосил етиштирилмоқда. Лекин бир қатор колхоз ва совхозларда ем-хашак экинлари парваришига ҳали ҳам етарли эътибор берилмаётир. Янгийўл, Оққўрғон, Бекобод районларининг бир неча хўжаликларида маккажўхорини яганалаш, лавлагини сийраклатиш иши ҳали ҳам қизитилмаган. Айрим далаларни ўт босиб кетган. Суғориш ўз вақтида ўтказилмаяпти.

Ҳали ҳам вақт бор. Шундай экан маккажўхори ва лавлаги экинларини яганалашни тезда ўтказиш керак. Ҳар гектар ерда агротехника қоидаларида талаб қилинган миқдорда кўчат қолдириш зарур. Область ва районларнинг қишлоқ хўжалик мутахассислари бу ишни кундалик назорат қилиб турсинлар. Биз яхши биламизки, агротехника қоидаларига риоя қилингандагина ем-хашак экинларидан юқори ҳосил олинади.

Бу йил ем-хашак етиштиришни кўпайтириш учун барча резервлардан фойдаланиш керак. Ем-хашак экинлари ҳосилдорлигини ошириш билан бирга қўшимча майдонларга экиш учун ҳам имкониятларни қидириб топиш талаб этилади.

Ем-хашак экинларини қўшимча экиш учун ҳозир ҳам фурсат бор. Бунинг учун эса арпа, сули, буғдойдан бўшаган ерлардан фойдаланиш керак.

Чигит экиш тугаллангандан кейин жойларда бир мунча ер ўзлаштирилди ёки текислаш ишлари амалга оширилди. Бундай ерларга ҳам ем-хашак экинлари экса бўлади.

Ер бекор туриб қолмасин. Унинг ҳар каричидан, ҳар гектаридан фойдаланиш керак. Ҳар бир хўжалик раҳбари, мутахассислар буни унутмасинлар. Ёш боғлар, тутзорларнинг қатор оралари, суғориш тармоқлари ва коллекторларнинг қирғоқларига ҳам ем-хашак экинлари экиб фойдаланайлик.

Ана шундай майдонларга ҳозир маккажўхори, хашаки лавлаги, қовоқ, тарвуз, сабзи экиш мумкин. Лекин бу ишни ўзи бўларчилик билан шунчаки амалга ошириш керак эмас. Бундай ем-хашак экинларини экиш ва парвариш қилиш ишига маълум кишиларни бириктиб қўйиш, уларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш тартибини келишиб олиш, зарур миқдорда ўғит, техникани ажратиб бериш зарур.

Район қишлоқ хўжалик бошқармалари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ем-хашак экинлари парвариши ва такрорий ем-хашак экиш ишларининг боришини доимо назорат қилиб турсинлар. Бунда ишнинг сифатига алоҳида эътибор бериш талаб этилади.

Бу йил ҳар гектар ердан 350—400 центнердан маккажўхори силоси, 600—700 центнердан хашаки лавлаги, 100—120 центнердан беда хашаги олайлик. Ҳар бир колхоз ва совхоз коллективи ўз олдига ана шундай вазифани қўйиб иш олиб бориши керак.

Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш областимиз қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг муҳим вазифаларидан биридир. Бу вазифани муваффақиятли ҳал қилишнинг бирдан-бир йўли юқори сифатли ва талаб қилинган хилдаги ем-хашак етиштиришни кўпайтиришдир.

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ БЕРЛИНДА

БЕРЛИН, 14 июнь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг делегацияси Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг таклифига биноан Германия бирлашган социалистик партиясининг VIII съездида қатнашмоқ учун бугун Германия Демократик Республикаси пойтахтига етиб келди.

ГЕРМАНИЯ БИРЛАШГАН СОЦИАЛИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ VIII СЪЕЗДИ ОЧИЛДИ

БЕРЛИН, 15 июнь. (ТАСС). Бугун Берлиндаги энг катта «Вернер—зееленбиндер —халле» залида Германия бирлашган социалистик партиясининг VIII съезди ўз ишини бошлади.

ОЛИЯ МУҲАММАДЖОНОВА ёш бўлишига қарамай коллектив ҳурматини қозонган чеварлардан. Шунинг учун ҳам бадиий каштачилик фабрикасида каттадан-кичик у билан фахрланади. Қўли гул тикувчи шу кунларда шахсий мажбурият олиб ишлаб, смена топширигини ошириб адо этмоқда.

А. ТУРАЕВ фотоси.

ЮКСАЛИШ ОДИМЛАРИ

МАРРА 40 ЦЕНТНЕР

Чарақлаб турган саҳий қуёш ўз зарини кенг пахтазорга сочмоқда. Унинг нури ёш ниҳолларни яйратаётгандек. Тракторлар ҳайқириғи бир зум ҳам тинмайди: қатор оралари юмшатилиб, ғўзаларга озуқа берилмоқда.

Трактор эгат бошига чиқиб тўхтади. Ундан қадди-қомати келишган, тимқора қошли йигит тушди. Танишдик: 7-бригадада звено бошлиғи Шодибек Дулдубеков экан.

— Саксон гектар пахта майдонимиз бор, — деди Шодибек. — Ишни бошидан пухта қилмасак бўлмайди. Ёш ниҳолларга иккинчи ишлов бермоқдамиз. Мен ўз агрегатимда ғўза қатор ораларини юмшатиб, бирйўла озуқа солиб кетмоқдаман.

Звено азаматлари бу йил ўз зиммаларига юксак мажбурият олишган. Улар ҳар гектар ердан 40 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олишмоқчи. Колхозда звенолараро кўчма Қизил байроқ таъсис этилган. Ҳозир байроқ Шодибек бошлиқ шоввозлар қўлида. Звено аъзоларидан Ҳабиба Жўрақулова, Хоним Жабборова, Кимё Соатқулова, каби ишчан қизлар, аёллар шижоати авжида.

Колхознинг Қурбон Султонов, Ражаб Беспоев, Сарвар Усенов, Элбой Очилов бошлиқ звеноларида ҳам ғўза сифатли парвариш қилиняпти.

Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози аъзолари ўтган юбилей йилини муваффақиятли якунлашди: районда биринчилар қаторида давлатга пахта сотиш йиллик планини шараф билан адо этишди. Пландаги 2515 тонна ўрнига 3345 тонна «оқ олтин» сотилди. Бу йил деҳқонлар ҳар гектар пахта майдонидан 34 центнердан ҳосил тўплашмоқчи. Давлатга 3500 тонна «оқ олтин» сотилади.

ЧОРВАДОРЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

Колхоз фермасида бизни бригада бошлиғи Расул Шукуров кутиб олди.

— Куни кеча чорвадорларимиз катта зафар қучишди, — деди бригадир. — Давлатга гўшт, сут топшириш ярим йиллик планини муваффақиятли бажардик. Тухум топшириш бир йиллик плани ҳам адо этилди.

Фермада кўпгина ишлар механизмлар ёрдамида амалга оширилмоқда. Моҳир сут соғувчи Муҳаббат Абдуллаева ферманинг гули. Муҳаббат боқимида 16 сигир бор. У ҳар бир сигирдан 2 минг литрдан сут соғиб олишга аҳд қилган. Галя Маркова, Улқиз Шукуровалар Муҳаббатдан қолишмаяптии.

Партиямизнинг XXIV съезди қарорларини ҳаётга татбиқ қилаётган колхоз аъзолари районда ажойиб ташаббус кўтариб чиқишди. Улар тўққизинчи беш йилликда давлатга пахта, ғалла, шоли, чорва, сабзавот маҳсулотлари етказиб бериш беш йиллик планини тўрт йилда бажариш мажбуриятини олишди. 1975 йилга бориб давлат хирмонига 12855 тонна пахта армуғон этилади. Ҳосилдорлик 35 центнерга кўтарилади. Бу муҳим тадбирлар янги ерларни очиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, фойдаланмай ётган резервларни ишга солиш йўли билан қўлга киритилади.

И. ЮСУПОВ,
Бўка район «Октябрь 40 йиллиги» колхози.

ЯНГИЙЎЛ районидаги «Интернационал» колхозининг серғайрат деҳқонлари тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йилида пахтадан юқори ҳосил етиштириш мақсадида самарали меҳнат қилмоқдалар. Барча карталарда ниҳоллар гуркираб ўсмоқда. Ғўзалар сифатли парвариш қилинаётир. Суратда: қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши самолёт ёрдамида дори сепилмоқда.

А. Абалян фотоси.

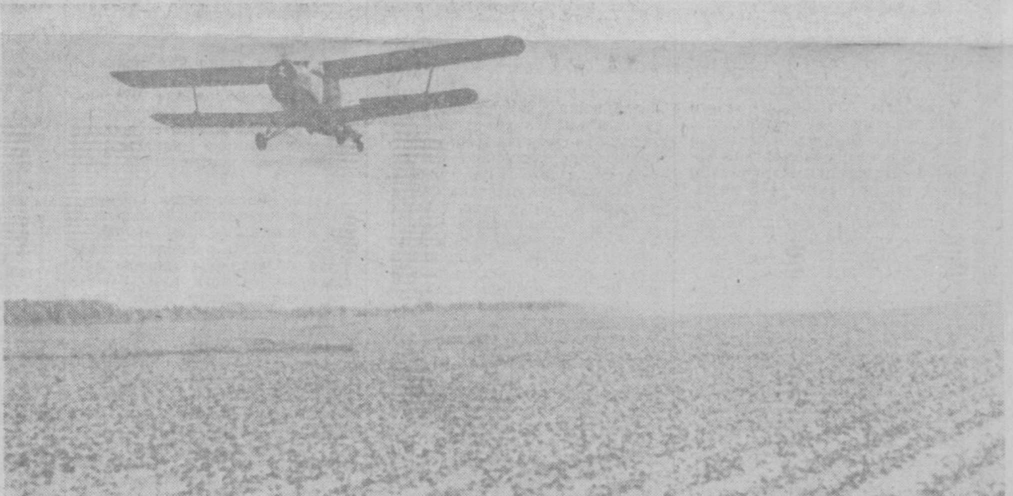

СУТ СОҒУВЧИЛАР ҒАЙРАТИ

Бу совхоз чорвадорлари КПСС XXIV съезди қарорларида ва халқ хўжалигини ривожлантиришнинг беш йиллик плани Директиваларида белгиланган тадбирларни амалга ошириш учун меҳнат вахтасида туриб ишламоқдалар. Улар бу йил 220 бош сигирнинг ҳар биридан ўртача 2000 килограммдан сут соғиб олишга қарор қилдилар. Илғор сут соғувчилардан Ш. Хусанова ҳар бош сигирдан ўртача 2500 килограммдан сут соғиб олишга аҳд қилди.

Бу ерда чорвачиликни механизациялашга қаратилган тадбирлар ҳам амалга оширилмоқда. Сигирхонада қўл кучи билан бажариладиган ишларни механизациялаштириш бошлаб юборилди. Бу тадбир тўла амалга ошгач, 120 бош сигирни машина билан соғиш имкони яратилади. Янги типдаги молхонада ҳар бир сигирга алоҳида жой ажратилади, сигирхонани тозалаш, хашак солиш механизациялаштирилади. Фермадан то катта йўлгача бўлган 2 километрли йўлга шағал ётқизилди.

Т. ХУШНАЗАРОВ.
Пскент районидаги «Олмалиқ» совхози.

ҚОРАҚАЛПОҚ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Қорақалпоғистон АССР меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди қарорларини зўр қониқиш билан кутиб олдилар.

Автоном республика меҳнаткашлари беш йилликнинг биринчи йили планини муддатидан илгари бажариш учун мусобақага қўшилиб, зиммаларига қуйидаги мажбуриятларни олдилар.

САНОАТ БЎЙИЧА. Ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, асосий фондлардан ва оборот маблағлардан яхшироқ фойдаланиш, янги техникани жорий этиш, меҳнатни ташкил этишни, ишлаб чиқариш ва бошқаришни такомиллаштириш асосида маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни реализация қилиш йиллик плани 1971 йил 21 декабрда бажарилади ва қўшимча равишда 7.7 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинади.

Пландан ташқари 15 миллион киловатт-соат электр энергияси, 4500 тонна пахта толаси, 410 тонна линт, 400 минг дона ғишт, 2.5 минг тонна оҳак, 1000 кубометр аглопарит, 450 центнер балиқ маҳсулотлари, 200 минг шартли банка консерва, 150 тонна ўсимлик мойи, 150 тонна колбаса, 400 тонна аралаш озуқа ишлаб чиқарилади.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ БЎЙИЧА. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсивлаштириш ва комплекс механизациялаш суғориладиган деҳқончиликни ривожлантириш асосида 350 минг тонна пахта етиштирилади, давлатга 15,5 минг тонна турли хил сабзавот, 2,1 минг тонна картошка ва 17 минг тонна полиз экинлари маҳсулоти сотилади.

70 минг тонна шоли етиштирилиб, 56 минг тоннаси давлатга сотилади.

ҚУРИЛИШ БЎЙИЧА. Меҳнат унумдорлигини муттасил ўстириш, механизация ва янги техникани, новаторлар тажрибасини ишлаб чиқаришга кенг жорий қилиш ҳисобига капитал қурилиш ишлари 27 декабргача бажарилади.

ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА БЎЙИЧА. Темир йўл автомобиль ва ҳаво транспортида юк ташиш ва пассажирлар ташиш йиллик плани муддатидан илгари бажарилади. Пассажирларга хизмат кўрсатиш маданияти оширилади. Автопарклардан фойдаланиш коэффициенти 2 процент кўтарилади. Планда белгиланганидан 100 минг тонна юк ва 125 мингта пассажир кўп ташилади.

АҲОЛИГА САВДО ВА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ БЎЙИЧА. Аҳолига савдо ва маиший хизмат кўрсатиш анча яхшиланади. Товар обороти ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш юзасидан белгиланган планлар муддатидан илгари бажарилади. Планга қўшимча равишда камида 3500 минг сўмлик товар маҳсулоти сотилади. Маиший хизмат корхоналари аҳолига планда кўрсатилганидан 50 минг сўмлик кўп турли хил хизмат кўрсатади. 80 ишчи ўринли янги магазин, 350 ўринли ошхона, ресторан ва кафе очилади, 95 та маиший хизмат корхона ва цехлари ишга туширилади ҳамда 120 та янги технологик жиҳозлари ўрнатилади.

Непаллик меҳмонлар Тошкентдан жўнаб кетишди

СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Непал қироли Махендра Бир Бикрам шоҳ Дева ўз ҳамроҳлари билан бирга 15 июнь эрталаб Тошкентдан Москвага жўнаб кетди.

Непал, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР давлат байроқлари билан безатилган Тошкент аэропортида олий меҳмонни ва унинг ҳамроҳларини Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, республика Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Т. Н. Осетров, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, ташқи ишлар министри М. Т. Турсунов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. К. Зиёдуллаев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Р. Сахибоев, СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларининг депутатлари ва бошқа расмий кишилар узатиб қолдилар.

(ЎзТАГ).

ПАРВОЗ ДАВОМ ЭТМОҚДА

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 14 июнь. (ТАСС). «Салют» илмий станциясининг экипажи илмий тадқиқотлар ва экспериментларнинг мўлжаллаб қўйилган программасини бажаришни давом эттирмоқда.

Иш куни давомида автоном навигация системасини пишитиш экспериментлари ўтказилди. Борт-инженер Владислав Волков ва синовчи-инженер Виктор Пацаев навигация ўлчовлари ўтказдилар, шу ўлчов натижаларига қараб Виктор Пацаев станция ичидаги рақамли ҳисоблаш машинаси ёрдамида станция орбитасининг параметрларини белгилаб олди.

Турли табиий ҳодисаларнинг спектрал характеристикаларини олмоқ учун космонавтлар ер юзасининг айрим участкаларидаги спектрлар қандайлигини аниқлаб чиқадилар. Космонавтлар ерни қоплаб турган булут қатламларини кузатиб бордилар, тайфунлар ва довуллар ҳосил бўлишини кузатдилар, ер юзасини фотоаппарат билан суратга олдилар. «Метеор» йўлдош билан яна биргаликда метеорологик эксперимент ўтказилди.

Алоқа сеансларидан бирида космонавтлар телевизион репортаж олиб бордилар.

Космосда учиб бораётганда узоқ муддатли оптик кузатишлар ўтказиш вақтида кўзнинг аккомодацион қобилияти қанчалик сақланганлигини билиб олмоқ учун махсус асбоб ёрдамида космонавтлар кўзининг аккомодацияси ва конвергенцияси тадқиқ қилиб чиқилди. Бу эксперимент станциянинг қуёш нури ёритиб турган қисми тепасидан ўтиб бораётганида 30 минут давомида ўтказилди.

Космонавтларнинг айтишларига ва телеметрик информация маълумотларига қараганда, станциядаги борт системаларининг ҳаммаси нормал ишлаб турибди, бўлинмаларда белгилаб қўйилган шароит сақланмоқда.

«Салют» илмий станцияси командири Георгий Добровольскийнинг айтишига қараганда, экипаж аъзолари ўзларини яхши ҳис қилмоқдалар.

Соат 12.30 минутда «Салют» илмий станцияси Совет Иттифоқи территориясидан туриб радио алоқа қилиш мумкин бўлган зонадан чиқиб кетди.

Илмий тадқиқот кемаси «Академик Сергей Королев» ёрдамида ва алоқа йўлдоши «Молния—1» орқали станция экипажи билан алоқа қилиб турилибди.

БИЛДИРИШ

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар ижроия комитети депутатларга маълум қиладики, 1971 йил 18 июнь соат 10 да меҳнаткашлар депутатлари XIII Чақириқ Тошкент шаҳар Советининг I сессияси республика «Билимлар уйи»да (Киров кўчаси 24-уйда) очилади.

Сессия кун тартибига қуйидаги масалаларни киритади.

1. Ташкилий масалалар.
2. Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советининг КПСС XXIV съезди қарорларини бажариш юзасидан вазифалари.

Депутатлар 1971 йил 18 июнь эрталаб соат 9 да ўша бинода рўйхатга олинадилар.

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ПАХТАЧИЛИКДА ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ УЧУН

Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ,
Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси

МАМЛАКАТИМИЗДА КПСС XXIV съезди белгилаб берган тарихий режаларни амалга ошириш учун умумхалқ кураши авж олиб кетди. Съезд партия ва халқимизга кенг истиқболларни кўрсатиб берди, жамиятимизда коммунизм қурилишини янада ривожлантиришнинг кенгайтирилган программасини белгилаб берди. Съезд социалистик ишлаб чиқаришни юксалтириш суръатларини тезлаштириш, унинг самарадорлигини ошириш, илмий-техника тараққиёти ва меҳнат унумдорлигини ошириш асосида халқнинг моддий ва маданий даражасини янада юксалтиришни таъминлашни асосий вазифа сифатида илгари сурди.

Бу вазифаларнинг муваффақиятли ҳал этилиши қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсив юксалтиришда муҳим роль ўйнайди.

Совет халқи саккизинчи беш йилликда коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишда катта қадам ташлади. Беш йилликнинг энг муҳим якуни — КПСС XXIII съезди белгилаб берган сиёсий ва асосий социал иқтисодий вазифалар муваффақиятли бажарилганлиги бўлди.

Бутун мамлакат қатори Ўзбекистон экономикаси ҳам жадал суръатлар билан ривожланди. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтиришда катта муваффақиятларга эришилди. Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти 24,6 процент ўсиб, асосий фондлар 75 процент кўпайди, ҳар бир ходимга ҳисоблаганда энергия билан таъминланиш 42 процент кўпайди.

Пахтачиликдаги муваффақиятларимиз айниқса катта бўлди. Ўтган беш йиллик мобайнида планда белгиланганидан 1170 минг тонна кўп — жами 20670 минг тонна пахта етиштирилди. Ўтган беш йилликнинг охирги йилида рекорд кўрсаткичларга эришилди. Ватанга 4 миллион 668 минг тонна «оқ олтин» армуғон этилди. 1 миллион 783 минг гектар ернинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 26,2 центнердан ҳосил кўтарилди. Пахтачиликнинг жаҳон тарихи шунча улкан майдондан бунчалик юқори ҳосил кўтарилганини кўрмаган эди. Бошқа деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳам анчагина кўпайди.

Бу беш йилликда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳажми тағин ҳам кўпаяди. Беш йиллик охирига бориб, пахтанинг ялпи ҳосилини 5 миллион тоннага етказиш мўлжалланмоқда. Дон етиштириш 15 процент кўпайтирилиши шу жумладан шоли — 40 процент, гўшт — 50 процент, сут — 60 процент, тухум — 70 процент, қоракўл тери — 48 процент, пилла — 20 процент, сабзавот — 64 процент, полиз экинлари маҳсулоти — 44 процент, мева — 24 процент, узум — 25 процент ва тамаки етиштириш 37 процент кўпайтирилиши лозим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қишлоқ меҳнаткашларини белгиланган тадбирларни амалга оширишга сафарбар этиб, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари раҳбарларининг диққат-эътиборини колхоз ва совхозлар ишлаб чиқаришини ҳар томонлама интенсив ривожлантириш, комплекс механизацияни кенг жорий этиш, ер, сув ва моддий-техника воситаларидан, барча резервлардан тўлароқ фойдаланишга қаратди. Тўққизинчи беш йилликнинг улкан вазифаларини техника тараққиётини бутун чоралар билан ривожлантириш орқалигина ҳал этиш мумкин.

Пахтачилик беш йиллиги жуда муҳим вазифаси пахта етиштиришни 1975 йилга бориб 5 миллион тоннага етказиш ҳамда унинг камида 3 миллион тоннасини машиналарда териб олиш вазифасини ҳал этишга худди шу позициядан туриб ёндошиш керак.

Бу катта давлат вазифасини ҳал этишга шу йилиёқ дастлабки муҳим ҳисса қўшилади. Республика пахтакорлари ўзларининг анъанавий қурултойларида 1971 йили давлатга 4 миллион 400 минг тонна пахта сотиш ҳосилини эрта етиштиришни таъминлаш ва камида 2 миллион тонна пахтани машиналарда териб бериш ҳақида она-Ватанга сўз беришди. Бунда қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Ўзбекистон колхозлари ва совхозлари янги қишлоқ хўжалик техникаси билан муттасил таъминланмоқда. Ўтган беш йилликда улар салкам 90 минг трактор, 19 минг пахта териш машинаси, 6 мингдан кўпроқ дон комбайнлари, 10 минглаб бошқа машиналар ва ер қазиш техникаси олдилар.

Колхоз ва совхозларнинг энергетика қуввати анчагина ўсди, меҳнатнинг энергия билан таъминланиши 42 процент кўпайди.

Ҳозирги вақтда бизда ғўзани парвариш қиладиган деярли барча машиналар комплекси бор. Пахтачиликда энг машаққатли жараён ҳисобланган йиғим-теримни механизациялаштириш учун зарур бўлган машиналар комплекси амалда яратиб бўлинди.

Техника билан яхши таъминланганлик, малакали механизаторларнинг армияси мавжудлиги янги юксак унумли машиналар, иш қуроллари ва механизмларнинг жорий этилиши республика колхоз ва совхозларига дала ишлари сифатини яхшилаш, бу ишларни ўтказиш муддатларини қисқартириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, колхозчилар ва совхоз ишчиларининг меҳнатини енгиллаштириш ва иш унумини ошириш имконини берди.

Пахта йиғим-теримини механизациялаш даражасини ошириш аввалгидек ҳозир ҳам пахтачиликда техника тараққиётини ривожлантиришнинг энг муҳим масаласи бўлиб турибди. Бу борада республикада озмунча ишлар қилинмади. Ўтган йили пахта далаларида салкам 28 мингта икки қаторли ва тўрт қаторли терим машиналари, кўплаб кўрак узиш машиналари, механик подборшчиклар ва бошқа механизмлар ишлади. Улар билан бутун ҳосилнинг 34 проценти, яъни 1 миллион 570 минг тонна пахта териб олинди.

Сирдарё области хўжаликларида машиналар билан бутун ҳосилнинг 60 проценти, Тошкент областида 51 процентдан кўпроғи. Сурхондарё, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистон АССРда 34-36 проценти териб олинди.

Республика совхозлари машина терими планини 103 процент бажариб, йиғим-терим ишларини механизациялаш даражасини 51,7 процентга етказдилар.

Машина теримининг муваффақияти кўп жиҳатдан ғўза баргини вақтида ва сифатли тўктиришга боғлиқдир. Бу иш тўғри уюштирилган жойларда йиғим-терим муддатлари анчагина қисқарди. «Гулбоғ», «Малик», «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» ва бошқа кўпгина совхозлар машиналар билан ҳосилнинг 83-98 процентини териб олиб, пахта тайёрлаш планларини 20-25 иш кунида бажардилар. Оққўрғон, Бўка, Юқори Чирчиқ ва Киров районларининг совхозлари йиғим-теримни юксак механизациялаштирган ҳолда ўтказдилар.

Механик-ҳайдовчилар зўр меҳнат қилдилар. «Советобод» совхозидан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Шоймардон Қудратов машинада 650 тонна пахта терди. «Комсомолобод» совхозидан О. Худойназаров, Ленин номли совхоздан А. Қурбонов 600 тоннадан, «Янгиобод» совхозидан Зайниев 550 тонна, Сирдарё областидаги Ленин номли совхоздан Т. Дадажонов 540 тонна, Ленин районидаги Ильич номли колхоздан Ҳ. Полвонов 465 тонна, «Восток» совхозидан М. Юсупов 425 тонна, Нарпай районидаги Калинин номли колхоздан Б. Шавқиев 390 тонна, «Янгиобод» совхозидан С. Продан 300 тонна пахта териб бердилар. Юзлаб механик-ҳайдовчилар мавсум давомида 150-200 тонна ва ундан ҳам кўпроқ пахта тердилар.

Саккизинчи беш йиллик мобайнида «зангори кема»ларда 7 миллион 239 минг тонна «оқ олтин» териб олинди. Бунда ишчилар синфининг, конструкторлар ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари меҳнаткашларининг ҳиссаси ғоят каттадир. «Ташсельмаш», «Узбексельмаш», «Чирчиксельмаш», Тошкент трактор, «Ташхимсельмаш» заводлари бундай тадбирларни амалга оширишда етакчи ўрин тутадилар. Мамлакатимизда пахта териш машиналарини ишлаб чиқарувчи ягона корхона бўлган «Ташсельмаш» заводи «зангори кема»лар ишлаб чиқаришни йил сайин кўпайтирмоқда, уларни такомиллаштирмоқда. Ҳозир завод конвейеридан тор қаторларда ишлаш учун тўрт қаторли машиналар чиқарилмоқда. Кенг қаторларда ишлайдиган янги тўрт қаторли «ХН—3.6» маркали машиналарни ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўрилмоқда.

Республикада машина терими технологиясини такомиллаштириш йўлида катта иш олиб борилмоқда. 1970 йили 400 минг гектардан кўпроқ майдондаги ҳосил қўл меҳнати сира ишлатилмай, фақат машиналарда териб олинди. Бу янгиликни ҳозироқ республиканинг кўпгина илғор хўжаликлари ўзлаштириб олишди ва у кенг оммалаштирилиши лозим.

Гарчи йиғим-терим ишларини механизациялаш йўлида кўп иш қилинган бўлсада, кўпгина хўжаликларда, районларда ва ҳатто областларда машина теримининг салмоғи кам. Бунда гап ҳозирча йиғим-терим техникаси етишмаётганлиги устидагина эмас, балки баъзи хўжалик раҳбарларининг ҳосилни механизмлар билан йиғиштириб олишга етарли баҳо бермаётганлиги устида кетмоқда. Бундай ходимлар сўзда машиналар тарафдори бўлишади, ҳатто машиналар сотиб олишга каттагина маблағлар ажратишади-ю, амалда эса четдан ишчи кучи жалб қилиш йўли билан пахтани қўлда териб олишга кўз тутишади.

Бундай яроқсиз иш услуби йиғим-теримни чўзиб юбориш ва катта маблағлар сарфлашга олиб келади, бошқа соҳаларнинг ривожига зарар келтиради, ўқувчилар ва студентларнинг ўқишига тўсқинлик қилади.

Қатор йиллардан буён Наманган, Гулистон, Бекобод, Бағдод, Москва ва бошқа баъзи районлар пахтани механизмлар билан териб олиш планини бажармай келаётирлар. Хоразм область, Қўшкўпир районидаги «Ленинград» колхозида 1970 йили ҳар бир машинанинг амалдаги иш унуми 11,3 тоннани ташкил этди. Фарғона область, Қува районидаги «Москва» колхозида ҳар бир машинада терилган пахта 11.8 тонна, Самарқанд область, Оқдарё районидаги «Гулистон» колхозида эса 15,2 тонна бўлди. Ахир ,бу, машинани камситишнинг ўзи-ку!

Бултур Қашқадарё областидаги «Фарғона» совхозида 52 та пахта териш машинаси бор эди. Бу машиналар билан ақалли 3 минг тонна пахта, ёки ялпи ҳосилнинг ярмини териб олиш мумкин бўлур эди. Амалда эса атиги 152 тонна пахта териб олинди. Оқилона иш юритиш, экономика манфаатларини кўзлаш ўрнига совхоз раҳбарлари қўл теримига кўз тикишди. Машиналар қантариб қўйилиб, 4 минг киши пахта теримига жалб этилди. Теримчиларнинг ярмидан кўпи четдан жалб қилинган кишилар эди. Натижада ҳар центнер пахта етиштиришга 6,5 киши-куни, яъни совхозлар тресги бўйича эришилган ўртача кўрсаткичдан 1,8 киши-куни кўп сарфланди. Ҳар центнер пахтанинг таннархи планда кўрсатилганидан 17 процент ошиб кетиб, қарийб 40 сўмга етди.

Бундан буён бундай аҳвол билан келишиш мумкин эмас. Тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йили пахтачиликни комплекс механизациялашни амалга оширишда ва айниқса йиғим-теримни механизациялаштиришни кенгайтиришда бурилиш йили бўлиши керак.

Ҳар бир раҳбар шу нарсани англаб олиши керакки, пахта етиштиришнинг ҳозирги миқёсида фақат комплекс механизация асосидагина мўлкўл биринчи сортли ҳосил олиш, юксак унумга эришиш ва қўл меҳнатини енгиллаштириш, сарф-харажатларни камайтириш ва маҳсулот таннархини пасайтириш, колхоз ва совхозларнинг кўп даромад олишига эришиш, деҳқончилик маданиятини юксалтириш мумкин.

Йиғим-теримни механизациялашнинг меҳнат унумдорлигини оширишдаги ролини Сурхондарё областидаги «ВЛКСМ 30 йиллиги» ва А. Набиев номли совхозлар мисолида яққол кўриш мумкин. Ўтган йили А. Набиев номли совхоз машина терими планини бажаролмади. Бу ерда ҳар центнер пахтани етиштиришга 5,3 киши-куни сарфланди. «ВЛКСМ 30 йиллиги» совхози эса машина терими планини анча ошириб бажариб, ҳар центнер пахта етиштиришга бўлган меҳнат сарфини 3,4 киши-кунига камайтиришга муваффақ бўлди.

Бу йил машиналарда камида икки миллион тонна пахта териб олиниши керак. Бу жуда реал вазифадир. Республикада 30 мингдан кўпроқ пахта териш машиналари, 10 мингга яқин механик подборшчик, 11 минг кўрак териш машиналари бор. Уларнинг ҳаммасидан тўғри, моҳирона фойдаланиш мажбуриятларни тўла бажариш имконини беради.

Сирдарё ва Тошкент областларининг деҳқонлари қимматли, ибрат олса арзийдиган ташаббус билан чиқдилар. Улар беш йилликнинг биринчи йилида ҳамма майдонлардаги (уруғликка ажратилганидан ташқари) ҳосилни машиналарда териб олиш, анчагина майдонлардаги ҳосилни эса сира қўл меҳнати ишлатмай йиғиштириб олишга қарор қилишди. Сирдарёликлар йиғим-терим ишларини механизациялаш даражасини 90 процентга, тошкентликлар эса 75 процентга етказишмоқчи. Бу областларнинг деҳқонлари ҳосилнинг асосий қисмини 25-30 иш кунида йиғиштириб олишни мўлжаллашяпти.

Сирдарё ва Тошкент областлари пахтакорларининг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети маъқуллаган бу тадбирлари барча колхозлар ва совхозлар учун намуна бўлиб қолиши керак.

Ҳозир энг муҳим вазифа — 1970 йил даражасидан кам бўлмаган миқдорда мўл ҳосил тўплашдан иборат.

Бу йил табиат пахтачилик олдига катта қийинчиликларни кўндаланг қилиб қўйди. Самарали ҳароратнинг етишмаслиги, бир қатор районларда сув камчиллиги, кучли шамоллар бўлганлиги ғўзанинг ўсиши ва ривожланишига салбий таъсир кўрсатмоқда. Аммо кўпчилик хўжаликлар ва районлар ўз вақтида ҳамда оператив тадбирларни кўриб, қийинчиликларни муваффақиятли енгмоқдалар.

Ҳозир агротехника тадбирларини энг қулай муддатларда ўтказиш, ҳар бир қаторда, ҳар бир тупда мўл ҳосил тўплаш учун кураш олиб бориш зарур. Бунда партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари ғоят катта ташкилотчилик ишлари олиб боришлари, барча ишчи кучи ва моддий-техника ресурсларини шу мақсадга қаратишлари ниҳоятда муҳимдир. Агротехника талабларидан андаккина четга чиқиш ёки кичик бир камчиликка йўл қўйиш ҳам жуда катта нобудгарчиликка олиб келиши мумкин. Сув ресурсларидан тўғри, оқилона фойдаланишга айниқса жиддий эътибор бериш керак. Ғўзани суғоришда табиий сув манбалари билан бир қаторда артезиан қудуқларидан, чашмалардан, минерали оз бўлган зовур сувларидан тўла фойдаланиш керак.

Хўжаликларнинг раҳбарлари, агрономлар, ирригаторлар ва механизаторлар биргаликда куч-ғайрат сарфлаб сувнинг исроф бўлишига чек қўйишлари, ҳар бир литр сувдан самарали фойдаланишлари зарур.

Ғўзани сифатли парвариш қилиш — машина теримини муваффақиятли ўтказишнинг муҳим шартидир. Далаларни бегона ўтдан ҳамиша, йиғим-терим бошлангунга қадар ҳам тоза ҳолда сақлаш, ғўза қатор ораларини вақтида ва сифатли парвариш қилиш, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши профилактик тадбирларни вақтида ўтказиш, оби-тобида суғориш, минерал ўғитлардан тўғри фойдаланиш, ғўзанинг ҳаддан ташқари ўсиб, ғовлаб кетишига ва ётиб қолишига йўл қўймаслик зарур. Ғўзани механизациялашган усулда ва қўлда чеканка қилишни энг яхши муддатларда ўтказиш лозим.

Бу вазифаларни ҳал этишда қишлоқ хўжалик мутахассислари кўпминг кишилик армиясининг роли бениҳоя каттадир. Агрономнинг, қишлоқ инженерининг бурчи — фан ва илғор тажриба ютуқларини ишлаб чиқариш билан омухта қилиб, мўл ҳосил учун курашда ундан тўғри фойдаланишдан иборат.

Ҳозироқ, конкрет шароитни ва механизациялашнинг эришилган даражасини ҳисобга олган ҳолда ҳар бир хўжаликда йиғим-теримни ўтказишнинг пухта планини ишлаб чиқиш, машина терими ҳажмини мумкин қадар кўпроқ ошириш йўлларини белгилаш жуда муҳимдир.

Йиғим-теримда четдан ишчи кучини жалб қилишга чек қўйиш учун ҳар бир колхоз ва совхознинг ички резервлари ва имкониятларидан тўлароқ фойдаланиш йўлларини излаш лозим.

Ҳар бир хўжаликда ишлаб чиқилган тадбирлар бригада, умумколхоз ва умумсовхоз йиғилишларида муҳокама этилиши, бу тадбирлар ҳар бир пахтакорнинг, ҳар бир механизаторнинг онгига етказилиши лозим. Бунда шуни назарда тутиш керакки, пахта етиштириш юзасидан олинган мажбуриятларнинг бажарилиши кўп жиҳатдан машина теримини муваффақиятли ўтказилишига боғлиқ.

Йиғим-теримда пахта териш ва кўрак узиш машиналаридангина эмас, балки механик подборшчиклардан — йиғим-терим техникасининг бутун комплексидан тўла фойдаланиш зарур. Бу ҳол шу йилиёқ камида 650-700 минг гектар майдондаги ҳосилни қўл меҳнатини сира ишлатмасдан йиғиштириб олиш имконини берадики, бу, техника тараққиётининг янги катта ютуғи бўлиб, йиғим-теримда меҳнат унумдорлигини бир неча баробар оширади, миллион-миллион сўм маблағни тежайди.

Ҳозир йиғим-терим ишларини механизациялашни кучайтиришда жуда катта тадбирлар амалга оширилмоқда. Республикадаги қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари пахта териш машиналари ва бошқа зарур техника ишлаб чиқаришни жадал кўпайтирмоқдалар. Давлат колхоз ва совхозларга кўплаб техника етказиб бермоқда, уларни дефолиантлар билан тўла таъминламоқда.

Шу билан бирга хўжаликлардаги мавжуд техникани йиғим-терим ишларига шай қилиб қўйишни бутун чоралар билан амалга ошириш керак. Афсуски, баъзи жойларда, айниқса Хоразм области ва Қорақалпоғистон АССРда ҳали вақт бор деган кайфият билан бу жуда муҳим ишни суст олиб бормоқдалар. Ахир, қандай қилиб ҳали вақт бор бўлсин?! Бугун бой берилган вақтни эртага қоплаш қийин.

Колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ва мутахассислари, Қишлоқ хўжалик министрлиги, Совхозлар министрлиги, «Узсельхозтехника» ташкилотларининг раҳбарлари ва мутахассислари бирон кун ҳам муҳлатни бой бермай, йиғим-терим техникасини оммавий ремонт қилишни авж олдириб юборишлари, техника ремонтини графикка қатъий риоя қилган ҳолда олиб боришлари, охирида штурмбозликка йўл қўймаслик учун устахоналарни тўла қувват билан ишлатишлари лозим. Ишни шундай йўлга қўйиш керакки, токи барча пахта териш машиналари, прицеплар, погрузчиклар, транспорт тракторлари 20—25 августдан кечиктирилмай тўла шай қилиб қўйилиши, механик подборшчилар, кўрак териш машиналари ва кўсак тозалаш машиналари эса 15 сентябргача тахт қилиб қўйилиши керак.

Ҳозироқ ҳар бир хўжаликда запас қисмлар резервини тайёрлаб қўйишга катта эътибор бериш лозим. Бу ҳақда «Узсельхозтехника» республика бирлашмаси, қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларимиз қайғуришлари керак. Йиғим-теримга тайёргарлик кунларида Ўроқ ва Болға иттифоқи тағин ҳам мустаҳкам бўлмоғи керак. Қишлоқ буюртмасини сифатли ва муддатидан илгари адо этиш ҳар бир саноат корхонаси коллективининг шон-шараф ишидир. Республика пахтакорлари саноат корхоналарининг колхоз ва совхозларга амалий оталиқ ёрдамини қадрлайдилар.

Машина теримига тайёргарликда дефолиацияга, унинг энг яхши муддатларда ўтказилишига алоҳида эътибор берилиши зарур. Дефолиантларни сарфлаш нормаларини ғўзанинг ривожланишини, оби-ҳаво шароитини ҳисобга олган ҳолда белгиланиши, дефолиацияга унинг неча марта ўтказилганлигига қараб эмас, балки ғўза баргининг қанчалик тўкилишига қараб баҳо бериш керак. Ана шундагина дефолиация ҳосилни тез етилтириш воситаси, пахтанинг биринчи, энг қимматли навларини кўпайтириш воситаси ролини ўйнайди, пахта териш машиналарининг ишлаши учун қулай шарт-шароит яратади.

Дефолиацияни табақалаштирилган ҳолда ўтказишни таъминлаш айниқса муҳимдир. Маълумки, пахта ҳамма пайкалларда бирданига пишмайди. Ҳар бир хўжаликда кўсаги эрта очиладиган қатор участкалар бўлади. Мана шу участкаларда ҳосилнинг ҳамма жойда етилишини кутмасдан туриб, биринчи навбатда танлаб дефолиация қилишни авж олдириш керак, шундагина пахта териш машиналарига тез йўл очиб берилган бўлади. Ҳар бир самолётдан оқилона фойдаланишни таъминлаш мақсадида авиация ишини ҳам худди шу тахлитда уюштириш керак. Авиаторларга яхши маданий-маиший шароитлар яратиб бериш тўғрисида ҳам ғамхўрлик қилиш лозим.

Машина теримининг муваффақиятини оқибат натижада кадрлар ҳал қилади. Шу сабабли барча хўжаликларда терим агрегатларини икки сменада юксак унум билан ишлатиш учун уларни зарур миқдорда механик-ҳайдовчилар билан таъминлаш ҳақида ҳозирданоқ ғамхўрлик қилиш керак.

Совхозлар ва «Узсельхозтехника» район бирлашмалари ҳузуридаги механик-ҳайдовчилар тайёрлаш курсларида белгиланган планларнинг бажарилишини таъминлаш, комбайнчилар, шоферлар ва бошқа механизаторлардан, қишлоқ хўжалик олий ўқув юртларининг юқори курс студентларидан, механизация ва қишлоқ хўжалик ҳунар-техника билим юртлари студентларидан механик-ҳайдовчилар тайёрлаш лозим.

Ҳар бир хўжаликда энг яхши механик-ҳайдовчиларнинг илғор тажрибасини ўрганиш бўйича мактаблар очиш керак. Тажрибали механизаторларнинг ёшларга, айниқса хотин-қиз механик-ҳайдовчиларга оталиғини уюштириш даркор. Энг муҳими — машинада пахта терувчи малакали механик-ҳайдовчилар тайёрлаш керак. Ҳар бир механизатор камида машинада 100 тонна пахта териб беришига эришиш керак.

Пахта териш машиналарига ихтисослаштирилган техника хизмати яхши йўлга қўйилган тақдирдагина, улардан юксак унум билан фойдаланиш мумкин. Ҳар бир хўжалик терим машиналарининг муттасил, кечаю-кундуз, эрта тонгдан то кош қорайгунга қадар ишлаши учун малакали ремонтчилардан иборат звенолар ташкил этиши, уларни ҳамма зарур нарсалар билан таъминлаши лозим.

Меҳнатни ташкил этиш, механик-ҳайдовчиларга яхши маданий-маиший шароит яратиб бериш, уларнинг нормал ҳордиқ чиқариб, яхши овқатланиши ҳақида ғамхўрлик қилишнинг ҳамма икир-чикир масалаларини пухта ўйлаб чиқиш керак. Шундагина юксак иш унумини таъминлаш мумкин.

Механизаторларнинг унумли ишлашини рағбатлантирадиган меҳнатга ҳақ тўлаш ҳақида алоҳида тўхталиб ўтиш керак. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг «Қишлоқ хўжалигида меҳнат шароитини яхшилаш ва механизатор кадрлар билан мустаҳкамлаш чоралари тўғрисида»ги маълум қароридан кейин бунинг учун жуда қулай шароитлар туғилмоқда. Партия ва касаба союз ташкилотлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассислари машинада терилган пахтага қўйилган янги ГОСТ нархлари ҳақида муфассал суҳбатлар ўтказишлари, меҳнатга ҳақ тўлашнинг қанақа системаси мавжудлигини, юксак унум билан ишлагани ва машинада юқори сифатли пахта тергани учун қай тариқа моддий рағбатлантирилишини ҳар бир механизаторга тушунтириб беришлари керак.

Йиғим-теримнинг муваффақияти кўп жиҳатдан тайёрлаш ташкилотларининг пухта ва аниқ ишлашига ҳам боғлиқ. Барча пахта тайёрлаш пунктларини барвақт тайёрлаб қўйиш керак. Ўтган йили баъзи пахта тайёрлаш пунктлари бир кунда терилган пахтанинг катта карвонини қабул қилиб олишга ожизлик қилдилар. Энди бундай хатоларга йўл қўйиб бўлмайди. Пахтани қабул қилишнинг ҳамма жараёнларини жуда пухта ўйлаб кўриш, пахтани қабул қилувчи ва хирмонга етказиб берувчи механизмлардан тортиб, қуритиш-тозалаш цехларигача бўлган ҳамма жараёнларни обдон текшириб чиқиш керак. Пахта карвонига кенг йўл очиб берайлик!

Пахтачиликни, биринчи навбатда йиғим-теримни комплекс механизациялашни ниҳоясига етказиш қишлоқ меҳнаткашларигагина боғлиқ бўлиб қолмай, саноат, фан ва техника ходимларининг ҳам куч-ғайратига боғлиқ. Республиканинг илмий-тадқиқот ва конструкторлик ташкилотлари ишлаб чиқариш билан алоқани такомиллаштиришлари, куч-ғайратларини илмий-техника тараққиётининг энг муҳим ва истиқболли йўналишларига қаратишлари, тадқиқотларни изчил давом эттириб, унинг натижаларини ишлаб чиқаришга илдам жорий этишлари лозим.

Бу йилги ҳосилни машинада териб олиш — республиканинг барча меҳнаткашлари учун жиддий сиёсий имтиҳон, партиямизнинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсивлаштириш, техника тараққиётини авж олдириш йўлини амалга оширишга қодирлигимизнинг энг яхши кўриги бўлади.

Ҳозир колхоз ва совхозларда КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш, беш йилликнинг биринчи йили топшириқларини муддатдан илгари бажариш учун социалистик мусобақа кенг қулоч ёйди. Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, касаба союз ва комсомол ташкилотлари қишлоқ меҳнаткашларининг сиёсий ва меҳнат кўтаринкилигига таяниб, пахтакорлар ва механизаторлар ўртасида мусобақани ҳар томонлама қизитишлари, ҳар бир колхоз ва совхоз, ҳар бир бригада пахта етиштириш ва машинада пахта териш юзасидан олган социалистик мажбуриятларни амалда бажариш учун интилишлари керак.

Бутун ташкилотчилик ишлари республика партия ташкилотининг пахтачиликни комплекс механизациялашдан иборат бош йўлини изчил амалга оширишга бўйсундирилиши даркор. Бу йил машиналарда ялпи ҳосилнинг 60 процентини териб олиш, яқин йиллар ичида эса йиғим-теримда қўл меҳнатини бутунлай суриб чиқариш лозим.

Ватан биздан кўп пахта кутмоқда. Ўзбекистон бундан буён ҳам муттасил мўл-кўл пахта етказиб бераверади. Техника тараққиёти бу йўлда бизга мададкордир.

Колхоз-совхоз ишлаб чиқаришининг самарадорлиги оширилсин. Колхоз ва совхозларда меҳнатни ташкил қилиш яхшилансин, меҳнатга ҳақ тўлаш системаси қишлоқ хўжалик ходимларининг маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштиришдан, шунингдек техникадан самарали фойдаланишдан моддий манфаатдорлигини оширишга қаратиб такомиллаштирилсин.

(СССР Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съезди Директиваларидан).

(«Совет Ўзбекистони»нинг 15 июнь сонидан).

ЎЗБЕКИСТОН ЧОРВАЧИЛИК ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИДА

СУТ СОҒУВЧИЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

Ўзбекистон Чорвачилик илмий-тадқиқот институтининг ходимлари «Тандем» сут соғиш установкасини мунтазам сурагда такомиллаштира бориб, уни сут соғиш ишларида меҳнат унумдорлигини тағин ҳам оширишга имкон берадиган қилиб мослаштирдилар. Бунинг учун институтда сигирлардан соғиб олинган сутнинг миқдорига қараб ем-хашакни тақсимловчи УВКА—ЎзНИИЖ маркали автоматик қурилма, сигирларни соғиш жойига автоматик тарзда қўядиган мослама, соғиш майдончаларининг эшикларини очиб-ёпиш учун УСП—ЎзНИИЖ маркали пневмоцилиндр тайёрланди.

Автоматик қурилмаларни ишлаб чиққани учун институтнинг механизация бўлимига авторлик гувоҳномалари, мукофотлар ва медаллар берилди.

«Тандем» сут соғиш установкасининг янгича конструкцияси ишлаб чиқаришга жорий этиш мақсадида Харьков Сибирь ва Рига қишлоқ хўжалиги институтларига юборилди.

Институт экспериментал базасининг донгдор сут соғувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Анастасия Чудная янги, такомиллаштирилган установкада 3 соат мобайнида 180 бош сигирни соғмоқда. У 1970 йилнинг 31 декабрига қадар ўз қарамоғидаги ҳар бир бош сигирдан ўрта ҳисобда 3400 килограммдан сут соғиб олди. Ҳар бир центнер сут етиштиришга 0,6 киши-соати сарфланди. Бу—бошқа сут соғиш установкаларидагига нисбатан 2—2,5 баравар, қўл билан соғишдагига нисбатан 4,5 баравар кам вақт демакдир. Анастасия Чудная эришган бу кўрсаткичлар Совет Иттифоқидагина эмас, балки чет эллар миқёсида ҳам энг юксак кўрсаткичлар бўлиб ҳисобланади.

А. И. Чудаянинг илғор тажрибасини кенг ёйишга алоҳида эътибор берилмоқда. Институт экспериментал базаси қошида ташкил этилган махсус мактабда ҳар йили 220 сут соғувчи ва механизатор таълим олмоқда.

ОЗУҚА ТАЙЁРЛАШДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

Институт томонидан фосфатид қўшилган шротни саноат йўсинида ишлаб чиқариш ташкил этилди. Бу озуқа қўйчиликда синаб кўрилганда, қўйларнинг тирик вазни ошди ва улардан илгаригига нисбатан кўпроқ жун қирқиб олинди. Шротга фосфатид қўшилганда унинг нархи ҳар килограммга ҳисоблаганда 2 тийин ошади, аммо етиштириладиган маҳсулотнинг кўпайиши ҳисобига сарфланган харажатлар ўн баравардан зиёдроқ қилиб қопланади.

Пахта ёғининг чиқиндиси — соапстокдан фойдаланиш йўллари ҳам ишлаб чиқилди. Бу нарса чорва моллари озуқаларининг тўйимлилигини оширади. Ҳозир республикамиздаги бешта заводда шундай озуқабоп маҳсулот тайёрлаш жорий этилган.

Институт томонидан озуқалар тўйимлилигини оширишнинг, уларга микроэлементлар, витаминлар ва антибиотиклар қўшишнинг самарали усуллари ишлаб чиқилди. Озуқа террамицинини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Бу нарса паррандачилик ва чўчқачиликда жуда яхши натижалар беради.

Шунингдек, бузоқлар, чўчқалар ва паррандаларга бериладиган озуқаларнинг рецептураси ишлаб чиқилди ва республика Қишлоқ хўжалиги министрлиги ҳамда Госпланга тақдим этилди. Комбинациялаштирилган озуқаларнинг бу янги рецептураси Қишлоқ хўжалиги министрлиги томонидан тасдиқланди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қарорида уни ишлаб чиқара бошлаш тавсия этилди.

Қорамолчилик, чўчқачилик ва паррандачиликда янги рецептурадаги комбинациялаштирилган озуқалар жуда яхши самара бермоқда.

СЕРГЎШТ, СЕРЖУН ҚЎЙЛАР

Институт ходимларининг «Корридиль» типидаги қўйларнинг янги зотини яратиш юзасидан олиб бораётган кўп йиллик ишлари ниҳоясига етай деб қолди. Янги зотли совлиқларнинг ўртача тирик вазни 58—60 килограммни, қўчқорларнинг тирик вазни эса 90—100 килограммни ташкил этади, ҳар бир бош совлиқдан 3,3—3,6 килограммдан, қўчқордан 5,5—5,6 килограммдан жун қирқиб олинади. Улардан олинадиган жун думбали қўйлардан олинадиган жунга нисбатан 2—3 килограмм кўпдир.

Қўйларнинг бу янги зотини яратиш ишлари 1 ва 4-«Оҳангарон» совхозларида олиб борилмоқда. Бу совхозлар Ўрта Чирчиқ, Юқори Чирчиқ, Бўка, Орджоникидзе, Бўстонлиқ районларининг хўжаликларига ҳар йили 350—400 бош зотли қўй етказиб бермоқда. Ўтган йили бу ҳар иккала совхоз янги зотли қўйларни гўштга топшириш, жунини сотиш ва бошқа хўжаликларга зотли қўйлар етказиб бериш ҳисобига 200 минг сўмдан зиёд фойда кўрди.

Область партия комитетининг бюроси қўйларнинг янги зотини яратиш юзасидан қилинаётган ишларни маъқуллади. Бу янги зотли қўйларни Тошкент областининг тоғ ёнбағирлари зонасида кўплаб боқиш тавсия этилди.

В. УРИЦКИЙ.

МИНГБУЛОҚ КИШИЛАРИ

Бўстонлиқ тоғ этакларидаги Учбоғ, Алишерқўрғон ва Мингбулоқ яйловларида Карл Маркс номли колхознинг минглаб қўй-қўзилари ўтлаб юрипти. Совет меринос зотига ва қозоқ архар-меринос зотига мансуб бу қўйларнинг ҳар бири 50—60 килограммдан гўшт-ёғ ва халқ хўжалигида катта иқтисодий аҳамиятга эга бўлган хомашё—майин жун беради. 1 килограмм майин жундан шу миқдордаги дағал қўй жунига қараганда 3—3,5 марта ортиқ, юқори сифатли, жило бериб товланиб турадиган газлама тўқилади.

Фақат биргина шу колхознинг ўзида 5700 бошдан ортиқ майин жунли қўй боқилади. Колхоз жун тайёрлаш йиллик планини апрель ойидаёқ 125 процент қилиб бажарди. Давлатга 900 ўрнига 1113 центнер майин жун етказиб берилди.

Қўйчилик—колхозда рентабель тармоқ. Ўтган йили ундан 42 минг 902 сўм ўрнига 45 минг 865 сўм даромад қилиниб, 2 минг 963 сўм соф фойда олинди.

Колхознинг илғор чўпони Ўразмон Сарсенов ўз отаридаги 500 бош қўйнинг ҳар биридан 2,8 килограммдан жун қирқиб олиб, планни 128 процент бажарди.

Ўразмон оға колхозда ҳурматли кишилардан. Чўпонлик унга ота касб, шу иш билан суяги қотган ва қўйчиликдан бахтини топган киши. У боққан қўйлар ҳамиша семиз бўлади.

Ўразмон оға майин жунли қўйчиликни ривожлантириш соҳасида эришган ютуқлари учун Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланган эди. Яқинда колхозда тантанали йиғилиш ўтказилиб, унга ва бошқа мукофотланган колхоз аъзоларига орден ва медаллар топширилди.

Орден олганлардан бири колхознинг илғор сут соғувчиси коммунист Гулбону Мусобековадир. Унинг ҳар бир сигирдан беш ой ичида соғиб олган сути колхоз бўйича йиллик планда белгиланган миқдордан ошиб кетди. Гулбону ўз мусобақадоши Турди Аширбоева билан ҳар бир сигирдан 2000—2200 литрдан сут соғиб олишга аҳд қилишган.

Колхоз ана шулар каби сут соғувчилар туфайли, давлатга сут сотиш ярим йиллик планини беш ойда ошириб бажарди, 96 тонна ўрнига 107,5 тонна сут етказиб берилди.

— Сут соғишни механизациялаштириш ва сут соғувчилар меҳнатини енгиллаштириш масаласи кескин қўйилганлигини ҳисобга олиб,— дейди колхоз партия ташкилотининг секретари Усмон Умаров,— бу йил сигирларни узоқ яйловга олиб чиқмадик. 160 бош сигирга мўлжалланган, замонавий техника билан жиҳозланган сигирхона қуриб битказдик, сут соғадиган электр аппарати ўрнатдик. Фермада зотли серсут сигирларни кўпайтириш учун наслчилик хўжаликларидан 50 бош ғунажин сотиб олинади. Ўтган йили зарар кўрилган қорамолчилик тармоғи шу йилдан бошлаб катта даромад берадиган, рентабелли тармоққа айланади. Давлатга сут сотиш планини 1 октябргача, гўшт етказиб бериш планини 1 сентябргача бажариш ва хўжаликнинг барча тармоқларидан фойда олиш устида иш олиб боряпмиз.

Бошқа тармоқларда эришилаётган ютуқлар ҳам қувончлидир. Йирик тармоқ ҳисобланган сабзавотчиликдан бу йил катта фойда олиш мўлжалланяпти. 550 гектар ердаги турли сабзавот экинлари ҳозир яхши парвариш қилиняпти. Ўтган йили хўжалик давлатга сабзавот сотиш планини бажара олмай, давлатдан 1000 тонна сабзавот қарз бўлиб қолган эди. Бу йил ана шу қарзни қоплаш учун 3200 тонна ўрнига 4200 тонна сабзавот етиштириш мажбурияти олинган. Собит Эшбоев, Жуман Санаев, Қувонишбек Бухарбековлар механизация воситасида ўз звеноларига бириктирилган 40—45 гектар майдондаги сабзавот экинлари қатор ораларини сифатли ишлаб, намунали парвариш қилмоқдалар.

450 гектар баҳорикор ердаги ғаллага яқинда ўроқ тушади. 150 гектар ердаги канопнинг авжи яхши. Пландаги 2300 тонна ўрнига 2500 тонна каноп пояси олинади. Чорва учун мўл ем-хашак жамғариш ишлари қизғин боряпти. 50 қути қурт уруғининг ҳар қутисидан пландаги 74 килограмм ўрнига 84 килограммдан, жами 4200 килограмм пилла топширилди. Паррандачилик фермасида пландаги 1500 та товуқ ўрнига 4000 та товуқ асраляпти. Яқин икки-уч йил ичида товуқлар сони 10 минг бошга етказилади.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти хўжаликнинг барча тармоқларини рентабелли, нуқул фойда берадиган тармоққа айлантиришга астойдил киришган. Колхоз раиси Фозил Оғабековни шу кунларда гоҳ сут соғувчилар, гоҳ сабзавоткорлар орасида, гоҳ яйловда учратасиз.

Бўстонлиқ районидаги К. Маркс номли колхознинг тоғли яйловларида, Чирчиқ соҳилидаги серҳосил экинзорларида ҳаёт қайнамоқда. Колхоз аъзолари хўжаликни янада юксалтириш учун янги-янги имкониятларни, резервларни қидириб топиб, ишга солиб Мингбулоқнинг кўзини очмоқдалар.

Б. ШОНАЗАРОВ.

ШАҲАРЛИКЛАР УЧУН

«Коммунист» колхози Орджоникидзе районидаги кўп тармоқли хўжаликлардан бири ҳисобланади. Бу ерлик деҳқонлар беш йилликнинг дастлабки йилида ҳамма соҳаларда катта натижаларни қўлга киритиш учун ғайрат кўрсатиб ишлашяпти. Шу кунларда далаларда иш қизғин. Сабзавот экинлари яхши ривожланмоқда. Ҳар бир туп экинда, ҳар бир пайкалда мўлжалдагидан кўпроқ маҳсулот етиштирилмоқда.

Пайкалларга синтетик плёнка остига эрта кўкламда экилган сабзавот экинлари пишиб етилганига анча бўлди. Шаҳарликларга кўплаб бодринг, помидор, қулупнай, гилос каби сабзавот ва мевалар етказиб берилаётган бўлса, энди уларнинг тури янада кўпайди. Эртаги картошка, карам, пиёз ҳам шаҳарликларга жўнатилмоқда. Сабзавоткорлар, чорвадорлар билан бир қаторда колхоз пиллакорлари ҳам катта зафар қучдилар. Улар давлатга 10 минг килограммдан кўпроқ пилла сотиб, йиллик планни областда биринчилар қаторида адо этишди.

Пиллакорлар 156 қути пилла қуртини боқиш учун эрта кўкламдаёқ етарли жой ҳозирлашди. Мавжуд тут плантациялари ва тут дарахтларини минерал ўғитлар билан озиқлантириб суғоришди. Кўрилган тадбирлар натижасида тут дарахтларининг барги яхши ривожланди. Пилла қурти парвариши уюшқоқлик билан ўтди. Ҳосил кўтарилганда ҳар қутидан мўлжалдагидан анча кўпроқ «кумуш тола» териб олинди. Пиллакорлардан М. Жалилова, Г. Давронбекова, Қ. Олимова, К. Абдуллаевалар 80—100 килограммдан пилла топширишга эришдилар.

М. АСАТОВА.

ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ районидаги «Правда» колхозида пахтачилик ва каноpчилик билан бир қаторда шоличилик ҳам йил сайин ривожланмоқда. Колхоз шоликорлари мўл ҳосил етиштириш йўлларини пухта эгаллаганлар ва улар ҳар йили давлатга кўплаб юқори сифатли маҳсулот етказиб бераётирлар. Бу йил колхоз шолипояларида иш қизғин. Колхозчилар ўтган йилдагига нисбатан ҳосилдорликни ошириш учун курашаётирлар. Суратда: колхоз шолипояларининг умумий кўриниши.

Қ. РОЗИҚОВ фотоси, (ЎзТАГ).

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ПОЗНАНДА УЧРАШУВ

ВАРШАВА, (ТАСС). Польша бирлашган ишчи партияси раҳбарларининг Познанда мамлакатнинг партия ва хўжалик активлари билан учрашуви Польша ташқи савдосининг актуал вазифаларига бағишланди.

Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси П. Ярошевич учрашувда сўзлаган нутқида ташқи савдо соҳасида кейинги беш йил ичида қилинган ишларни якунлади ва ташқи савдо ташкилотлари олдида турган вазифаларни айтиб берди. Яқинда, деди у, Польша вакиллари Москвада Совет Иттифоқи билан иқтисодий ҳамкорликни мустаҳкамлаш тўғрисида муҳим шартномаларни имзоладилар. Бу шартномалар Польша беш йиллик планини ишлаб чиқиш ва бажариш учун қулай шароит яратиб беради.

ЖИНОЯТЧИЛАР ҚАМОҚҚА ОЛИНДИ

САНТЬЯГО, 14 июнь. (ТАСС). Чилининг собиқ ички ишлар министри П. Суховични ўлдиришда гумон қилинган жиноятчилар шайкасини хавфсизлик органлари қамоққа олди. Ички ишлар министри Хосе Тоа кеча шу гапни айтди. У радио ва телевидение орқали сўзга чиқиб, тергов органлари кеча эрталаб ўтказган операция вақтида Сантъягодаги иморатлардан бирида бандитларни топишга муваффақ бўлинганлигини айтди. Жиноятчилар хавфсизлик органлари солдатларига автоматлардан ўқ отдилар. Узоқ давом этган отишмадан кейин 6 жиноятчи қўлга туширилди. Отишма вақтида икки солдат яраланди. Жиноятчиларнинг бошлиқлари ака-ука Рональд ва Артуро Ривера Кальдеронлар ўқ ота-ота иморатларнинг томидан қочишга уриндилар. Бироқ, Рональднинг бошига ўқ тегиб йиқилди, яраланган Артуро эса ўзини-ўзи ўлдирди.

Кечроқ уларнинг яна бир шериги Луис Оскар Пересни қамоққа олишга муваффақ бўлинди.

ФАШИСТ ГАЗАНДАЛАРИНИНГ БЕЗОРИЛИГИ

РИМ, (ТАСС). «Итальян социал ҳаракати» деган янги фашистлар партиясининг ҳаддидан ошган газандалари тинимсиз безорилик қилмоқдалар. 13 июнда кечаси Миланда безорилар ёнувчи суюқлик тўлдирилган шишани Италия коммунистик партиясининг шаҳар марказий кўчаларидан биридаги биносига ташлаб кетдилар. Италия демократик жамоатчилиги қоракўйлаклиларнинг безорилик ҳаракатларига чек қўйиш учун қатъий чоралар кўришни маъмурлардан талаб қилмоқдалар.

ДЎСТЛИГИМИЗ МЕВАСИ

Бундан бир неча кун муқаддам мен тасодифан партиямизнинг икки аъзоси ўртасида бўлиб ўтган суҳбатнинг гувоҳи бўлдим. Бу суҳбат Дрездендаги Отто Бухвиц номли юқори вольтли электр асбоблари заводининг цехида бўлиб ўтди. Маълум бўлишича, ҳар икки суҳбатдош бир-бирини илгари танишмас экан, бироқ уларнинг суҳбати жуда жонли ва қизиқарли бўлди. Суҳбатдошларнинг бири ҳозиргина Берлиндан келган, иккинчиси маҳаллий киши—заводда цех мастери эди. Гап корхона планининг бажарилиши ҳамда Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг янги беш йиллик план юзасидан Директивалари лойиҳаси ҳақида борди.

Мастер Вольфганг Экштайн завод ишчилари Совет Иттифоқи учун мўлжалланган маҳсулот ишлаб чиқариш квартал планини муддатидан олдин адо этишганини маълум қилди. «Биз эришилган муваффақиятлар билан чекланиб қолаётганимиз йўқ,— деди у.— Аввалгидан кўра яхшироқ ишлаяпмиз. Ҳадемай ёзги отпускалар бошланади, ишлаб чиқаришда эса узилиш бўлмаслиги зарур».

— Жуда тўғри қилаяпсиз!— деди Экштайннинг суҳбатдоши. — Биз Совет Иттифоқидан келадиган импортнинг ўз халқ хўжалигимизни стабил даражада ривожлантириш учун нақадар катта аҳамиятга эга бўлаётганини аниқ тасаввур қилмоғимиз лозим. Айни вақтда биз ҳам совет дўстларимизга нисбатан зиммамизга олган ўз мажбуриятларимизни аниқ бажаришимиз керак. Бу — совет лойиҳаларини планли равишда амалга оширишнинг муҳим шартларидан биридир, бизнинг кўпгина план топшириқларимизни эса совет маҳсулотларисиз бажариб бўлмайди. Бирибири билан чамбарчас боғлиқ...

Ҳозирги кунларда Германия Демократик Республикасининг корхоналари ва қурилишларида шу сингари суҳбатларни тез-тез эшитиш мумкин. Республика меҳнаткашлари мамлакат иқтисодий тараққиёти истиқболларини халқаро социалистик кооперация билан узвий боғламоқдалар, бунда Совет Иттифоқи билан ҳамкорлик қилишга алоҳида эътибор бермоқдалар. Бироқ юқорида мен эслатиб ўтган суҳбатнинг ўзига хос томони бор. Мастер Экштайннинг суҳбатдоши — ГДР Министрлар Советининг Раиси Вилли Штоф эди. Бундай қараганда бу — оддийгина учрашув. Бироқ у партия, ҳукумат ва республика халқининг бирлигини ёрқин ифодалаб турибди.

КПСС Марказий Комитетининг партия XXIV съездига Ҳисобот докладида СССР ва ГДР ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорлик тўхтовсиз мустаҳкамланиб, ривожланиб бораётганлиги таъкидлаб ўтилди. Ҳар икки мамлакат ўртасидаги товар обороти ҳажми ўтган беш йилликдаги 14 миллиард сўм ўрнига 1971—1975 йилларда 22 миллиард сўмни ташкил этади.

Халқ хўжалик планларини мувофиқлаштириб туриш биргаликда ўзлаштириладиган янги буюмларни келишиб олиш билангина чекланмайди. Ҳозирги беш йилликда ҳукуматлар ва министрликлар даражасида тузилган 30 шартномага кўра, ҳар икки мамлакатнинг биргаликдаги куч-ғайрати билан химия, электроника, машинасозлик сингари муҳим тармоқларнинг илмий ва ишлаб чиқариш потенциали ҳам кўпайтириб борилади. Ана шу вазифанинг аҳамиятини одамлар яхши тушунаётганлиги эришилаётган муваффақиятларнинг гаровидирки, бундай муваффақиятлар ҳақида мастер Экштайн ГДР Министрлар Советининг Раисига батафсил ҳикоя қилиб берди.

Германия Бирлашган социалистик партиясининг Дрезден округи конференциясида 185 минг партия аъзосидан делегатлар келишди. Округ комитетининг биринчи секретари Вернер Кроликовский ўз докладида ишлаб чиқариш коллективлари мусобақасининг якунларига тўхталиб ўтди. «Совет Иттифоқи учун маҳсулот ишлаб чиқариш йиллик плани,— деб таъкидлади у,— биринчи кварталда 32,3 процент бажарилди, шунингдек кенг истеъмол товарлари етказиб бериш топшириғи ҳам ортиғи билан адо этилди».

Совет Иттифоқи билан қардошларча ҳамкорлик турли шаклларда намоён бўлмоқда. Мамлакатларимиз экономикасини ривожлантиришнинг истиқболни мўлжаллаб тузилган планларини мувофиқлаштириб туриш турмушнинг жуда кўп томонларига тааллуқли, Социалистик мамлакатларнинг журналистлари алоқаларимизнинг ранг-баранглиги, масалан, шаҳарлар дўстлиги (айтайлик, Дрезден ва Киев дўстлиги)дан тортиб институтлар ўртасидаги ҳамкорликни ўрганиб чиққач, шодлик ҳисларига тўлмоқдалар.

Фан соҳасида том маънода дўстликнинг олтинга тенг мевалари етилмоқда. Саноат электр двигателлари серияси яратилганлиги бунинг ёрқин ифодасидир. Бундай двигателлар конструкциясини Дрездендаги электр машинасозлиги комбинати ва Москва илмий-текшириш институтининг мутахассислари ҳамкорликда ишлаб чиқдилар. Халқаро Лейпциг ярмаркасида ана шу электр моторлар ўтган йили ва бу йил олтин медаль билан тақдирланди.

Ризадаги прокат заводининг ишчиларини халқаро социалистик кооперация ветеранлари деса бўлади. 20 йилдан ортиқ вақтдан буён улар совет ҳамкасблари билан мустаҳкам дўстлик алоқасини ўрнатганлар. Бу дўстлик 1949 йили Совет Иттифоқи қувурларни прокатка қилиш учун ускуналар комплектини етказиб берганида бошланган эди. Ҳар икки коллектив ўртасидаги ҳамкорликнинг энг охирги кўринишларидан бири ҳозир Ризадага заводда ишлаб турган металл қуядиган совет қурилмасидир.

Қардошларча ҳамкорликнинг илҳомбахш кучидан фақатгина оғир индустрия корхоналари баҳраманд бўлиб қолаётганлари йўқ. Эберсбахдаги тўқимачилик комбинатининг ишчи ва хизматчилари Германия Бирлашган социалистик партиясининг VIII съезди очилган кунгача ўз корхоналаридаги ускуналарни модернизациялашнинг биринчи босқичини тугаллашга муваффақ бўлдилар. Ана шу корхонада «СССРда тайёрланган» деб ёзилган серунум тўқимачилик станоклари ўрнатилди. Бундан кутилаётган иқтисодий самара жуда катта: меҳнат унумдорлиги 12 процент ўсади, цехларда шовқин-сурон кескин даражада камаяди, демак, одамларга ишда қулайлик туғилади. Эберсбах тўқувчилари янги станокларни оммавий ишлаб чиқаришга киришилмасидан аввал синовдан ўтказиб, ўз фикр-мулоҳазаларини совет ҳамкасбларига маълум қилишди. Ҳозирги вақтда ГДРнинг бир гуруҳ ишчилари СССРда тўқимачилик станокларини ишлатиш методикаси ва уларни ремонт қилиш технологиясини ўзлаштирмоқдалар.

«Биз бир-биримиз билан маҳкам боғланганмиз»,—деди Вилли Штоф мастер Экштайнга. Дрезден округи билан бўлган бизнинг қисқа танишувимиз ана шу фикрнинг тўғрилигини исботлаб берди. Иккала мамлакат ўртасидаги самимий дўстлик ва қардошларча ҳамкорлик ифодасини ГДРдаги 15 округнинг ҳар бирида аниқ тасаввур қилиш мумкин.

Гюнтер ШАБОВСКИЙ,
«Нойес Дойчланд» газетаси бош редакторининг ўринбосари. (АПН).
Берлин.

Энергетика базасини ривожлантириш Германия Демократик Республикаси олдида турган энг муҳим вазифалардан биридир. Бу вазифани ҳал этишда Совет Иттифоқи яқиндан ёрдам бермоқда. Ҳозир Котбус округида қурилаётган «Боксберг» электр станцияси Европадаги энг йирик нурхоналардан бири бўлади. Электростанция совет агрегатлари билан жиҳозланади. Суратда: электрстанциянинг асосий корпусини монтажлаш пайти.
АДН—ТАСС фотоси.

СЕНТЯБРГА ТАРАДДУД

Мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш, болалар муассасаларини бекаму-кўст тахт қилиб қўйиш жамоатчиликнинг асосий иши бўлиб қолди. Ҳар галдагидек бу йил ҳам Орджоникидзе районида янги ўқув йилига барвақт тараддуд кўрила бошланди.

Ўтган ўқув йили районимизда ўқув-тарбия ишларини яхшилаш борасида анча ишлар қилинди. Бунинг натижасида кўпчилик мактабларимиз ўқув йилини муваффақиятли тугалладилар. Айниқса 30, 34, 37-мактаблар бу борада мақтаса арзигулик ютуқларни қўлга киритдилар.

Шу билан бирга мактабларнинг ўқув-моддий базалари мустаҳкамланди. Бунда оталиқ ташкилотларининг ёрдамлари каттадир. Айниқса қўшимча синфхоналар қуриш, янги фан кабинетлари, лабораториялар очишга алоҳида аҳамият берилди. Айниқса, чорвачилик илмий-текшириш институти, «Маданият», «Октябрь» колхозлари ўз оталиқларидаги мактабларга ҳар томонлама ёрдам бердилар.

Шуниси қувончлики, ҳозирданоқ мактабларнинг кутубхона фондини ташкил этиш чора-тадбирлари ҳам кўриб қўйилди. Бунинг учун оталиқ ташкилотлари томонидан маблағлар ажратилди. Бу пуллар ҳозир район халқ маорифи бўлими ҳисобига ўтказиб қўйилган.

«Химик» совхози 22-мактабга 320 ўринли янги бино қуриб берди. Яна қўшимча тўрт хонали синфхона ишга тушади. Шунингдек, Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-текшириш институти мактабларга кимё ва биология кабинетларини жиҳозлаш учун асбоб-ускуналар олиб берди. «Қибрай» совхози эса 35-мактабда ташкил этилган қуёнчилик бригадасини ўз оталиғига олди. Хўжалик томонидан қуёнлар учун мослама катаклар ажратилди ва шийпонлар қуриб берилди.

Бундай қурилиш ишлари ҳозирда ҳам кенг кўламда олиб борилмоқда. Районимиздаги 50 га яқин мактаб капитал ремонт қилинади. 19 та болалар боғчаси сифатли ремонтдан чиқарилади. Шунингдек, 6715 та парта, 326 та синф доскаси, 125 та фан кабинети, кўплаб спорт заллари ва ўқитувчилар квартиралари ремонт қилиб бериладди.

Меҳнаткашлар депутатлари район Советининг яқинда бўлиб ўтган сессиясида колхозлар, совхозлар, ташкилот ва муассасаларнинг мактабларни янги ўқув йилига барвақт тайёрлаш юзасидан олган социалистик мажбуриятлари муҳокама қилинди ва маъқулланди. 1971—1972 ўқув йили бошланиши арафасида райондаги мактаблар ҳар томонлама тахт қилиб қўйилади. Бунда оталиқ ташкилотлари катта ҳиммат кўрсатадилар. «Қизил Ўзбекистон» колхози ўз оталиғидаги 9-мактаб учун қурилаётган янги биноки тугаллайди. Шунингдек, 6, 8, 9-ва бошқа мактаблар ремонти учун етарли маблағлар ажратилди.

Ленин номли колхозда ўрта мактаб қурилиши бошланади. У 1973 йилда фойдаланишга топширилади.

Шунингдек, «Правда», «Октябрь», «Коммунист» колхозлари ҳам мактабларда қурилишлар олиб борадилар, ремонт ишларини ўз вақтида сифатли тугатадилар. Киров номли колхоз тўрт хонали қўшимча синфхона қуради ҳамда ремонт ишларига яқиндан бош қўшади.

Районимиздаги бошқа оталиқ ташкилотлари ҳам ёрдамларини аямаяптилар. Уларнинг ҳар бири ўз зиммаларига аниқ мажбуриятлар олишган.

Оталиқ ташкилотларининг бераётган ёрдамлари туфайли мактаблар тармоғи кенгаяди, улардаги ўринлар сони тағин ҳам ортади.

Шундай қилиб, биз мактаблар ва болалар муассасалари ремонтини 1 августга қадар тўла қўлдан чиқарамиз.

С. ҲАСАНОВ,
Орджоникидзе район халқ маорифи бўлимининг мудири.

СЪЕЗД ЎЗ ИШИНИ ТУГАТДИ

ЛА-ПАС. Боливия коммунистик партиясининг III съезди ўз ишини тугатди. Съезд партиянинг янги программасини қабул қилди. Марказий комитет состави сайланди. Хорхе Колле Куэто Боливия коммунистик партияси марказий комитетининг биринчи секретари қилиб қайта сайланди.

Боливия коммунистларининг съезди резолюция қабул қилди, бу резолюцияда Ҳинди-Хитой ватанпарварларининг АҚШнинг ваҳшийларча агрессиясига қарши олиб бораётган муваффақиятли кураши билан жанговар бирдамлик изҳор этилган.

АСОСИЙ ЗАРБА

„ХАЛОСКОРЛИК" КИНОЭПОПЕЯСИНИНГ УЧИНЧИ ФИЛЬМИ ЭКРАНДА

Бешта фильмдан ташкил топган киноэпопеянинг дастлабки иккитаси «Оловли ёй» ва «Ёриб ўтиш» деб номланган эди. Биринчи фильмда асосан Курск остонасидаги буюк жанг тасвирланганди. Иккинчи фильм марказида Днепрдаги жанглар туради. Фильм бўйлаб совет жангчиларининг йиғма образи ўтиб боради. Булар артиллерия капитани Цветаев, медицина ҳамшираси Зоя, подполковник Громов ва Лукин, майор Максимов образларидир. Бу образлар урушнинг турли кўринишларини солдат нуқтаи назаридан ҳис қилиш имконини беради.

Киноэпопеянинг «Асосий зарба» деб аталган 3-фильми воқеаларга бойдир.

... Сталинград ва Курск остонасидаги жанглар, Киевнинг озод этилиши, Берлин шаҳрининг олиниши кишиларимиз хотирасида умрбод сақланиб қолган. «Багратион» деб номланган операция эса фақат мутахассисларгагина маълум эди. Бу операциянинг амалга оширилиши урушнинг тугалланишига асос бўлган катта жанглардан бири ҳисобланган. Агарда Курск ҳалқасидаги ғалаба ва Днепрдан кечиб ўтиш билан мамлакатимизни босқинчилардан озод қилиш бошланган бўлса, «Багратион» операциясининг амалга оширилиши билан фашистлар Германияси тор-мор этила бошланди. Натижада совет жангчилари Европа аҳолисини фашистлар асоратидан озод қила бошладилар.

«Багратион» операцияси жуда усталик билан тайёрланган эди. Унинг муваффақиятли ҳал бўлиши немис қўмондонлиги бундан, хабардорми ё йўқми, ана шунга боғлиқ эди. Бизнинг Белоруссия орқали ҳужумга ўтишимизга душман сира ишонмасди. Немислар доктринасида танк қўшинлари фақатгина текис йўлдан юради деб кўрсатилган бир вақтда қурол-аслаҳалар ортилган бизнинг оғир машиналаримиз ва пиёда жангчиларимиз ботқоқликлар, жарликлар, ўрмондаги сўқмоқли йўллар орқали бутун кун давомида мўлжалланган жойга ўтиб боришди. Операция ниҳоятда усталик билан амалга оширилди. Натижада гитлерчиларнинг 800 минг кишини ўзида тўплаган «Марказ» армияси батамом яксон қилинди.

«Багратион» операцияси киноэпопеянинг учинчи фильмидаги воқеаларнинг асосини ташкил этади. «Асосий зарба» деб аталган бу фильмдаги воқеалар шу операция билан боғлиқ ҳолда кўрсатиб берилади. Белоруссия қишлоқ ва шаҳарларининг озод қилиниши. Вильнюсдаги қадимий Гедминас қалъаси устида кўтарилган Қизил байроқ фильмда атрофлича ифодалаб берилган. 1944 йил 17 апрелда Москва кўчалари бўйлаб немис асирларининг олиб ўтилиши ҳам фильмга киритилган.

Фильмда воқеалар Москва кўчаларидан Нормандияга кўчади. Бу ерда Иттифоқчи Армия қўшинлари туширилади. Шундан сўнг инглиз элчисининг кабинети, Гитлер Рейх канцелярияси, Геббельс кабинети ва бошқалар бирин-кетин экрандан ўта бошлайди.

Фильмдаги асосий ролларни Николай Олялин, Лариса Голубкина, Борис Зайденберг, Сергей Никоненколар каби таниқли артистлар ижро этишган.

Бу фильмни томоша қилган ҳар бир киши Улуғ Ватан уруши йилларида Совет Қуролли Кучларининг қудрати халқимизнинг кўрсатган жасорати тўғрисида батафсил тасаввурга эга бўлади.

Ш. МИРЗАЖОНОВ.

Суратда: «Асосий зарба» фильмидан кадр.

ҲАМИША БАРҲАЁТ

Бўка районига борган бўлсангиз марказдаги баландлиги тахминан 30 метр келадиган, бир ярим гектар майдонни эгаллаган тепаликни кўргандирсиз. Ҳозир бу ерда иш қизгин. Бульдозерлар, экскаваторлар тупроқни суриб атрофни текисламоқда. Йўлкаларга чимлар ёткизилган. Кўплаб манзарали ва мевали дарахт кўчатлари экиб қўйилибди.

Бу ерда ҳадемай улуғ Ватан урушида халқимизнинг бахт-саодати йўлида немис-фашист босқинчиларига қарши курашда қаҳрамонларча ҳалок бўлган бўкалик жангчиларга ўрнатиладиган ёдгорлик қад кўтаради.

Оққўрғон районидаги улуғ Ватан уруши йилларида ҳалок бўлган деҳқон фарзандларига ўрнатилган ёдгорлик кишининг эътиборини ўзига жалб этмасдан қолмайди. Бўкадаги ёдгорлик архитектураси лойиҳасини ҳам ана шу Оққўрғон ёдгорлигини яратган Е. Батлай бошлиқ бир гуруҳ архитекторлар томонидан чизилди. Москвадаги РСФСР бадиий фондининг экспериментал ижодий комбинати архитекторларига Тошкент шаҳар бош архитектори С. Одилов ва инженерлардан Ю. П. Колесников ҳамда П. Недора ўртоқлар ҳамкорлик қилмоқдалар.

Ёдгорлик тўрт бўлимдан иборат бўлади. Бир стендда Совет ҳокимиятининг дастлабки йиллари тасвирланади. 2-стендда эса коллективлаштириш йилларида қилинган ишлар ифода этилади. «Улар ҳамиша барҳаёт» деб аталувчи стенд Улуғ Ватан уруши йилларида қаҳрамонона жанг қилган бўкаликларга бағишланади. Бу ерда 500 дан ортиқ бўкалик йигитларнинг исми ва фамилиялари махсус тахтачаларга зарҳал ҳарфлар билан ёзиб қўйилади.

Бўка районидан бориб Улуғ Ватан урушида қатнашиб қаҳрамонона жанг қилган азаматларни аниқлашда ёш изтопарлар катта иш қилмоқдалар. Уларнинг фаолиятига район комсомол комитети бошчилик қилаётир.

Ёш изтопарлар мамлакатимизнинг турли шаҳар ва қишлоқларига хат ёздилар. Жангда ҳалок бўлган ва бедарак йўқолган бўкаликлар тўғрисида маълумот беришни сўраб мурожаат қилдилар.

Уларнинг хатларига бирин-кетин жавоб олинди.

— Севастополь шаҳрини немис-фашист босқинчиларидан озод қилишда,— деб жавоб ёзиб юборган қаҳрамон шаҳар комсомол комитети,— ўзбеклар ҳам мамлакатимизнинг бошқа миллат фарзандлари қатори мардона жанг қилганликларининг гувоҳи бўлганмиз.

Бўка районига ёдгорлик ўрнатилиши муносабати билан ҳозир Москва, Ленинград, Украина, Белоруссия, Киев, Одесса ва бошқа жойлардан ҳам хатлар келиб турибди. Уларда ўзбек жангчиларининг қаҳрамонона жанг қилиб мардларча ҳалок бўлганликлари айтилиб, ҳамюртларига миннатдорчилик изҳор қилинади.

Бўкалик Сарсонбой Қодиров Смоленскни озод қилишда қаҳрамонларча ҳалок бўлган эди. Изтопарлар ана шу областга хат юбориб, Сарсонбой ҳақида батафсил маълумот сўрашди. Смоленсклик ёш изтопарлар Сарсонбой тўғрисида ёзиб юбориш билан бирга унинг ҳокини ҳам жўнатишди. Ҳозирги кунга қадар Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлганлар тўғрисида 30 дан ортиқ шаҳардан маълумот келди. Калинин областининг Мартенко қишлоғидаги жангларда вафот этган Маҳмуд Аҳмедов, Смоленск областининг Велеш қишлоғида қаҳрамонона жанг қилиб ҳалок бўлган Қосим Абдуллаевларнинг дўстлик мозорларидан уларнинг ҳоклари ҳам юборилди.

Ҳозирги кунда район мактабларида ҳарбий ватанпарварлик тарбиясига катта эътибор берилмоқда. Бу иш, айниқса, М. Уйғур номли ҳамда «Партия XXII съезди», Карл Маркс номли мактабларда яхши йўлга қўйилган. Уларда шон-шуҳрат бурчаклари ташкил этилган. Бу бурчакларда Улуғ Ватан уруши қатнашчиларининг расмлари бор. Уларнинг қаҳрамонона ишлари акс эттирилган. Мактабларнинг ўқувчилари армияда хизмат қилаётган солдатлар билан ҳам хат ёзишиб туришади. Солдатлар ўз жанговар тайёргарликлари ҳақида ҳикоя қилсалар, ўқувчилар билимларини ошириш йўлида қандай ютуқларга эришаётганликларидан хабар берадилар.

Районда ҳарбий спорт лагери ҳам ишлаб турибди. Бу лагерь «Кўкорол» совхозининг хушманзара ерларига жойлашган. Ҳар бир сменада 100 киши ҳарбийлаштирилган спорт турлари билан шуғулланади.

Мана шуларнинг ҳаммаси ҳақида ёдгорлик олдига келиб маълумотлар олиш мумкин бўлади.

Бу ерда шунингдек Улуғ Ватан урушидан кейинги тинч қурилиш йилларида бўкаликларнинг халқ хўжалигини юксалтириш соҳасида эришаётган ютуқлари ҳам ўз ифодасини топади. Район аҳолисининг ўсиши, деҳқонлар турмушининг фаровонлашиб бораётганлиги, қишлоқ хўжалиги соҳасида қўлга киритилаётган ютуқлар билан танишиш мумкин бўлади.

Ёдгорлик шу йилнинг охирига бориб тўла битказилади.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

СТУДЕНТЛАР КЛУБИ

Бундан уч йил муқаддам Тошкентда олий ўқув юртлариаро бирлашган студентлар совети тузилган эди. Ўтган давр мобайнида совет томонидан кўпгина тадбирлар амалга оширилди.

Студентлар клубини ташкил этишда ҳам совет ташаббускор бўлди. Эндиликда мазкур маданият ўчоғи йигит-қизларнинг севимли жойига айланиб қолди.

Бундай ибратли иш Тошкент политехника институти томонидан ҳам амалга оширилди. Тоғ-металлургия факультетининг ташаббускор студентлари кучи билан институт ётоқхонасида очилган клуб фаолияти юришиб кетди.

«ЮГ» деб номланган қўшин машқлари давом этмоқда. Турли қўшин ва флот қисмларининг солдат ва офицерлари машқ олдида турган муҳим вазифаларни усталик билан амалга оширишмоқда. Суратда: танклар машқ пайтида.

О. Кузьмин фотоси, ТАСС.

Спорт

СССР—ШОТЛАНДИЯ

Совет Иттифоқи футболчилари Шотландия терма командаси билан Москвада бўлган ўртоқлик учрашувида 1:0 ҳисобида ғалаба қозондилар. Тўпни 25-минутда Еврюжихин киритди. Бу ўйинда совет командаси составида бир неча ёшлар синаб кўрилди. Жумладан, киевлик ҳимоячи Матвиенко, донецклик Коньков, Марказий Армия спорт клубидан Долгов биринчи марта терма командада ўйнадилар.

РОЗА БАБИЧ ҒАЛАБАСИ

Таллин шаҳрида «Правда» газетасининг мукофоти учун халқаро енгил атлетика мусобақалари ўтказилди. Унда мамлакатимизнинг 400 дан ортиқ кучли енгил атлетикачиси Болгария, ГДР, Куба, Польша, Румыния, Финляндия, Чехословакиядан келган меҳмонлар билан фахрли соврин учун курашди. Мусобақада Москва енгил атлетикачилари умум команда ҳисобида ғолиб чиқишди. Таллин стадионида спортчиларимиз кўпгина юксак натижаларни қўлга киритишди. Тошкентлик халқаро классли спорт мастери Роза Бабичга 200 метрга тўсиқлар оша югуришда тенг рақиб топилмади. У 26,6 секунд натижа билан ғолиб чиқди.

МЕЗБОНЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

«А» класси иккинчи труппаси (5-зона) коллективларининг кейинги тур мусобақалари асосан мезбонларнинг муваффақияти билан тугади. «Янгиер» ўз майдонида Чимкентнинг «Металлург» футболчиларини 2:1 ҳисобида, «Нефтяник» Қизил-Ўрданинг «Автомобилист» командасини 2:0 ҳисобида, «Олой» эса политотделликларни 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратди. Фақат «Зарафшон»гина ўз майдонида бир очкони бой берди. У жамбулликларни қабул қилиб, ўйинни 1:1 ҳисобида якунлади.

Ҳозир турнирда Пермнинг «Звезда» командаси пешқадамлик қилмоқда. Бу коллектив 11 ўйиндан 20 очко тўплади. Иккинчи ўринда бораётган янгиерликларда 12 ўйиндан 15 очко бор. «Звезда» билан Жамбулнинг «Олотов» коллективи мавсум бошидан буён мағлубиятга учрагани йўқ. Ўзбекистон коллективлари орасида «Политотдел»нинг янқирози ишқибозларни ташвишлантирмоқда. Бу команда сафардаги тўрт ўйинда атиги икки очко олди. «Политотдел»ликлар энди кетма-кет ўз майдонида тўртта учрашув ўтказади. Бу матчларда команда ўзини қўлга олмаса ўнгланиб кетиши қийин бўлади.

КИТОБЛАР ОЛАМИДА

Кейинги йилларда ўзбек тилшуносларининг самарали меҳнатлари туфайли қатор луғатлар майдонга келди. Ўзбек тилининг диалектик луғати ҳам ёзиб тугатилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтида бажарилган бу тадқиқот яқин орада китобхонларга тақдим этилади. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Ш. Шоабдураҳмонов бошчилигида ёзилган китоб шу соҳадаги тўнғич луғат ҳисобланади.

Янги луғат «Фан» нашриёти томонидан босиб чиқарилади.

А. АКБАРОВ.

* * *

«Меъдаси операция қилинган кишиларга маслаҳатлар». Китобчада муаллиф Н. И. Батигина китобхонларни ҳазм органларининг анатомик тузилиши ва вазифаси, меъда касалликлари, қандай ҳолларда меъданинг операция қилиниши билан таништиради.

«Қиз бола тарбияси». Бу рисолада қиз бола организмининг физиологик ва анатомик хусусиятларига оид маълумотлар берилади. Бу хусусиятларни билиш ота-оналар учун зарур.

В. М. Кленицкаянинг ушбу рисоласини Б. Мансуров ўзбек тилига таржима қилган.

«Русча-ўзбекча медицина луғати». «Русча-ўзбекча медицина луғати»нинг II томи китобхонларга тақдим этилди. Бу китоб I томнинг узвий давоми бўлиб, «Н» ҳарфидан «Я» ҳарфигача бўлган терминларни ўз ичига олади. Луғатда терминларнинг ўзбекча эквиваленти ва қисқача изоҳи ҳам берилган.

Р. ТИЛЛАЕВ.

ХАЗИНАГА ҚЎШИЛГАН ДУРДОНАЛАР

Муқимийнинг ҳозиргача номаълум 46 та шеъри топилди. Ажойиб ўзбек демократ-шоирининг қолдирган мероси энди 293 та ғазал, мухаммас, ҳажвий шеърлардан иборат эмас, балки 339 та асардан иборат.

Бундай кашфиёт Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Алишер Навоий номли Адабиёт музейининг илмий ходими Абдувоҳид Шокировга насиб бўлди.

У сеҳрли ҳарфлар безаган саҳифаларни эъзозлаб қўлига оларкан, бу фото нусҳалар бамисоли Қўқоннинг оқиш, пишиқ қоғозига ўхшаб кетадики, унинг саҳифаларига шоирнинг ғоровдаа ясалган қалами фикрлар дурдонасини аста-секин сочиб кетгандек. Олим гул даражасида чиройли ёзилган хатнинг ҳуснига, ҳар бир нуқтасига, равшанлигига қараб, мулоҳаза юритади.

Текстолог учун бу хатлар ғоят азиздир. Муқимийгина шундай хушхат бўлган. Бу хатлар бир-бирига қанчалик ўхшаш бўлмасин, текстолог шулардан биттасинигина сайлаб олади.

Ҳамма иш шундан — текстларни ўрганишдан бошланди. Абдувоҳид Шокиров буюк қўқонликнинг шу даврга маълум бўлган ҳамма қўлёзмаларини синчиклаб ўқиб чиқди. Аммо бу ўринда «ўқиб чиқди» сўзи алоҳида маъно касб этади. Олим Муқимий хатини бир-биридан фарқ-тафовутини аниқлаш билангина кифояланиб қолмади: ўшанда қўлёзманинг ўзи тилга кирди. Мана бу сатрлар қоғозга шоир илҳоми келган бахтиёр фурсатларда нақшланган. Мана бу сатрлар шоир ғамнок бўлган, ғазабланган дақиқаларда тузилган. Кўпроқ сатрлар шоир тафаккур денгизига чўмган дамларда ёзилган.. Мана бу саҳифалар-чи, хаттотлик санъатидан хабардор, ёш забардаст қўлга мансуб. Мана булари ёши бир жойга бориб қолган киши томонидан ёзилганлиги «манаман» деб турибди... Шоирнинг ҳусни хати Муҳаммад Аминхўжа бошдан кечирган нотинч ҳаётнинг тағин бир сеҳрли кўзгуси бўлиб қолди. Унинг Муқимийлиги мана шу хатларда ҳам ифодасини топди.

Шоирнинг ҳар бир қўлёзмаси кўздан кечирилганда худди у билан рўбарў келингандек бўлаверади. Олим маълум бўлган барча қўлёзмаларни ўқиб, чиққач, янги изланишга отланди.

Шеърият шайдолари қачонлардир қўлёзма баёзлар тузишган. Бу баёзлар севимли шоирларнинг асарларидан танлаб олинган. Олим 500 дан ортиқроқ баёзни кўздан ўтказди. Бу баёзлар республика институтларининг фондларида, кишиларнинг ўзлари тўплаган кутубхоналарида сақланади. Ана шу баёзлардан тўрттаси Муқимийнинг дастхатига мансуб бўлиб чиқди.

Мана шу баёзлар чиндан ҳам Муқимийнинг ўз қўли билан ёзилганлигини аниқлашда палеография — қадимий ёзувларни аниқлаш тўғрисидаги фан—гуё ҳозиргача аниқ бўлган фактлар билан баҳсга тушди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Беруний номли шарқшунослик институти фондларида 7521-рақамли баёз сақланади. Шу баёзнинг охирги саҳифасида ҳижрий 1322 рақами борки, бу милодий 1904 йилга тўғри келади. Муқимий бундан бир йил аввал вафот этган. Бинобарин, баёз Муқимий қаламига мансуб эмас эканда? Кўп кишилар шу чоққача шундай деб келишган.

Лекин олим баёзни қайта-қайта кўздан кечирар экан бу дастхат Муқимийники, деган хулосага кела бошлади. Абдувоҳид Шокировнинг диққат-эътиборини яна бир қанча ҳужжатлар ўзига жалб этадики, булар хатларни таққослаш учун зарур эди. Бу ҳужжатлар шоирнинг ўз жияни Рўзимуҳаммад Дўстматовга йўллаган асл мактублари эди. Бу мактубларни шоир ўша вақтда Москвада Шарқ жонли тиллари институтида таълим олаётган жиянига йўллаган эди. Ана шу хатлар таққослаб кўрилганида, баёзнинг боя-ги сана кўрсатилган охирги 85-саҳифасидан бўлак саҳифалардаги барча хатлар билан баайни бир хиллиги аниқланди.

ДЕМОКРАТ ШОИРНИНГ ЎЛМАС МЕРОСИ

Албатта, олим шоирнинг ҳусни хатинигина эмас, унинг ижодини, ҳаётини ҳам батафсил тадқиқ қилиб чиқди. Олим Муқимийнинг шогирдлари кимлар бўлганлигидан воқиф эди. Муқимийнинг шогирдларидан бири —Муҳсинийнинг номи 85-саҳифадаги якунловчи сатрларда кўзга ташланиб қолди. Абдувоҳид Шокиров шу фикрни тасдиқлаш мақсадида Қўқонга жўнади. Бу ерда 80 яшар Нуриддин ота Муҳсинийнинг ўғли отасининг қўлёзмаларини олимга кўрсатди. Баёзнинг охирги саҳифасидаги хатнинг айни ўзи! Муқимийнинг шогирди устозига бўлган ҳурмати ҳаққи Муқимий бошлаган баёзни охиригача давом эттириб, ўзи меҳнат қилган давр санасини кўрсатиб қўйди.

Шундай қилиб, 7521—рақамли қўлёзма Муқимийники бўлиб қолди. Шоир томонидан кўчирилган 212 шеърдан 192 таъси ўзиники бўлиб чиқди. Тўғри, бу шеърларнинг ҳаммаси Муқимийники эканлиги маълум эди.

Шарқшунослик институтида 1325—рақами билан сақланаётган ва А. Шокиров томонидан топилган дастхат ҳам Муқимийники эканлиги, ундаги 90 та шеърни шоирнинг ўзи кўчириб ёзганлиги маълум. Лекин олим ҳар икки баёзда учраган ғазалларни, мухаммасларни таққослар экан, шоир ижодхонасига бамисоли кириб чиққандек бўлди. Муқимий 90 та шеърни аввалги тўпламдан кўчириш билангина кифояланиб қолмаган, балки у ана шу асарлар устида ишлашни давом эттирган. Кўпгина ғазаллар ва мухаммасларнинг ғояси аниқроқ ифода этилган шакли мукаммалроқ бўлиб қолган. Ўзига ғоят талабчан бўлган шоиргина ўз шеърларини шунчалик таҳрир қилиши мумкин.

Шоир ижодхонасига биринчи «ташриф», эҳтимол, ўзбек адабиётшунослигида янги саҳифа очиб берар. Лекин биз бу гал шоирнинг номаълум бўлган шеърларини қидириш тўғрисида ҳикоя қилиб бермоқдамиз. Шарқшунослик институтида 7688-рақам остида Муқимийнинг учинчи қўлёзмаси ҳам топилдики, бунда ҳам олимнинг иши ўнгидан келди.

Бу қўлёзмада бирорта сана кўрсатилмаган. Лекин палеографик ва текстологик таҳлил шундай хулосага келиш имкониятини беради: Муқимий бу баёзни хаттотликни мукаммал эгаллаган бир даврда—ёши ўттиздан сал ортганида кўчириб ёзган. Баёзда жамланган 54 та шеърдан 12 таси биринчи марта топилди.

Ғафур Ғулом номли Қўқон адабиёт музейидаги қўлёзмалар фондида сақланаётган ҳамён баёздан Муқимийнинг яна 2 шеъри биринчи марта ўқилди. Шоирнинг дастхати бор бу баёз 9-рақами билан сақланади.

Ниҳоят адабиётшунослик таҳлили Муқимийнинг ўзга хаттотлар тарафидан кўчирилган, ҳозиргача номаълум яна 32 шеърини топиш имкониятини берди.

Шундай қилиб, Ажойиб шоирнинг 46 асари — 10 та мухаммаси, 31 ғазали 5 та ҳажви ўзбек адабиёти хазинасига қўшилди.

Муқимий шеърияти хазинасини тўлдирган бу дурдоналарнинг ҳаммасини бир-бир санаб ўтиш қийин.

Изланиш давом этмоқда, Бу тағин нималарни тухфа қилиши мумкин?

Лекин ҳозирги дурдоналарнинг ўзиёқ ҳаммани хушнуд этиб, ҳаяжонлантирмоқда. Ёш ўзбек олимининг меҳнатини Ираклий Андроников буюк рус шоири Михаил Лермонтов ижодини ўрганишга қўшган ҳисса билан таққослагинг келади.

Муқимий сатрларини ўқирканмиз, унинг дурдоналарини шеърият хазинасига келиб қўшилишига ёрдам берган кишига тағин раҳмат дегинг келади.

Е. ЕФИМОВ.
ЎзТАГ мухбири.

Редактор **А. ИСМОИЛОВ.**

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 дан **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 **кўрсатувлар программаси.** Ўзбек тилида: 18.00 **Ўқувчилар учун. «Қизил галстук»** (Тележурнал), 18.40 **«Ахборот» информацион программаси** (рус тилида), 18.55 **Шеърият муҳлисларига,** 19.15 **«Чингиз Айтметов ва қирғиз киноси».** Биринчи кўрсатув, 20.15 **«Ахборот» информацион программаси,** 20.30 **КПСС XXIV съезди қарорлари — оммага!** «Пропагандист» программаси.

21.05 дан **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.30 дан **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 21.05 «ФИЗКУЛЬТУРА ВА СПОРТ» (Тележурнал), 21.45 **«Даврларнинг ҳаёт қўшиқлари»,** 22.25 **«Болтиқ осмони»** (Бадиий фильм, 1-серия).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

УҚУВ КУРСАТУВЛАРИ ПРОГРАММАСИ

Ўзбек тилида: 19.00 **Абитуриентлар учун. Математика,** 20.00 **Абитуриентлар учун. Химия,** 21.00 **«Турналар учмоқда»** бадиий фильм (рус тилида).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 17/VI да **Майсаранинг иши,** 18/VI да **Спартак.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 16/VI—да **Олтин девор,** 17/VI да **Мария Стюарт,** 18/VI— да **Мирзо Улуғбек.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Асосий зарба (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ, эрталаб соат 11 ярим, кундуз 2, 4 ярим ва кеч соат 7, 9.15 минутда).

Ефрейтор Збруевнинг етти қаллиғи — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ЧАЙКА» (Жуфт соатларда), «МОСКВА» (тоқ соатларда), «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун) НАВОИЙ номли эрталаб соат 10, 11.40 минут ва кеч соат 9.40 минутда).

Ёқимтой жаноб «Р» — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (Жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», (кундуз ва кечқурин)

Том Жонс (2 серия)—«ВОСТОК» (эрталаб соат 10, кундуз соат 12.45 минут, 3 ярим ва кеч соат 6 да).

Хайр дўстлар! —«ЎЗБЕКИСТОН» (Кундуз ва кечқурун).

Қўш қуршов — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Катта сайр (2 серия)—«КЎКЧА» (кундуз соат 12, 3, кеч соат 6 ва 8.45 минутда).

Ўтган кунлар (кундуз соат 1 ярим), **Дилбарим** (ўзбек тилида, кундуз соат 3.20 минут ва кеч соат 6 яримда)—НАВОИЙ номли

ЁЗГИ БИНОДА

Ёқимтой жаноб «Р» — ТЕЛЬМАН» номли.

Ефрейтор Збруевнинг етти қаллиғи — «ФЕСТИВАЛЬ».

Том Жонс (2 серия) — «ХИВА».

Тошкент область давлат педагогика институти 1971-72 ўқув йилларига қуйидаги мутахассисликлар бўйича

УҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўзбек тили ва адабиёти, рус тили ва адабиёти, чет тили (инглиз ва немис), **математика, география ва биология.**

Институтга кирувчилар **ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича** — ўзбек тили ва адабиётидан (ёзма ва оғзаки), СССР тарихи, чет тилидан имтиҳон топширадилар.

Рус тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича (рус группаларига) — рус тили ва адабиётидан (ёзма ва оғзаки) СССР тарихи, чет тилидан;

Рус тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича (ўзбек группаларига) — рус тили ва адабиётидан (диктант ва оғзаки), СССР тарихи, чет тилидан;

Чет тиллар мутахассислиги бўйича (немисча, рус группаларига) — чет тили, рус тили ва адабиётидан (ёзма ва оғзаки) СССР тарихидан;

Чет тили мутахассислиги бўйича (немисча — инглизча ўзбек группаларига) — чет тили, ўзбек тили ва адабиётидан (ёзма ва оғзаки), СССР тарихи математикадан;

Математика мутахассислаги бўйича (ўзбек группаларига) — математика (ёзма ва оғзаки), физика (оғзаки), ўзбек тили ва адабиёти (ёзма).

География ва биология мутахассислиги бўйича (ўзбек группаларига) география, биология, химия (оғзаки), ўзбек тили ва адабиёти (ёзма) дан имтиҳом топширадилар.

Ҳужжатлар 21 июндан 31 июлгача қабул қилинади.

Имтиҳонлар 1 августдан 20 августгача давом этади.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: ўрта маълумоти тўғрисидаги ҳужжати, (асл нусҳаси) автобиография, 4 та фотосурат (3x4 см) иш жойидан характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма, 286 форма медицина справкаси.

Мурожаат учун адрес: Ангрен шаҳри, Янги шаҳар, 48-квартал, 1«а»-уй.

КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ БУЙИЧА ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОНТОРАСИ-ГА

(А. Қаҳҳор кўчаси, 35-уй)

бош бухгалтер, бухгалтер, ҳисобчи кассир, фильмларни текширувчиларга ёрдамчилар

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй, аҳолини ишга жойлаштириш ва информация қилиш бюроси, ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС — 64697.
Р. Р. 04276.
№ А—1772.